

GVERNUL ROMÂNIEI

**PROGRAMUL DE CONVERGENȚĂ
2008 - 2011**

- Mai 2009-

Cuprins

1. INTRODUCERE.....	6
2. CADRUL GENERAL AL POLITICII ECONOMICE	7
2.1 Obiectivele și prioritățile Guvernului	7
2.2 Politica monetară și a cursului de schimb	10
2.3. Reforme structurale	13
3. SCENARIUL MACROECONOMIC	16
3.1 Ipoteze privind mediul economic internațional	16
3.2 Evoluții macroeconomice recente	19
3.3 Scenariul de dezvoltare pe termen mediu și evoluții ciclice	27
3.3.1 Evoluții ciclice.....	27
3.3.2 Scenariul de dezvoltare pe termen mediu	28
3.3.3 Riscuri ale prognozei.....	35
4. COMPARAREA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ... 36	
4.1 Compararea cadrului macroeconomic	36
4.2 Compararea deficitului bugetar	41
5. FINANȚELE GUVERNAMENTALE - DEFICIT ȘI DATORIE	42
5.1 Politica fiscală și bugetară	42
5.2 Evoluția finanțelor publice în 2008	43
5.3 Evoluția finanțelor publice pe termen mediu	45
5.4 Impactul aderării la Uniunea Europeană asupra finanțelor publice	52
5.5 Calculul deficitului structural și ciclic	54
5.6 Datoria publică și strategia de administrare a datoriei	55
5.7 Analize de sensibilitate	60
5.7.1 Analiza pe Buget	60
5.7.2 Analiza de sensibilitate a datoriei publice.....	61
5.8 Consecințele bugetare ale reformelor structurale în sectorul de pensii	61
6. CALITATEA FINANȚELOR PUBLICE	63
6.1 Cheltuielile bugetare	63
6.2 Venituri bugetare	64
7. SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANȚELOR PUBLICE	66
7.1 Evoluții demografice	66
7.2 Evoluția pieței muncii.....	68

7.3 Măsuri pentru îmbunătățirea fertilității.....	70
7.4 Sectorul de sănătate.....	70
8. CARACTERISTICI INSTITUȚIONALE ALE FINANTELOR PUBLICE	72

Lista grafice și tabele

Tabelul 2.1. Măsurile pachetului de limitare a efectelor crizei.....	8
Tabelul 3.1 Estimari asupra mediului extern.....	17
Tabelul 3.2 Evoluție PIB.....	20
Tabelul 3.3 Creșterea economică	29
Graficul 3.1 Evoluția trimestrială a PIB	16
Graficul 3.2 Evoluția PIB și a principalelor componente	20
Tabelul 3.4 Balanța economii-investiții.....	31
Graficul 3.3 Evoluția lunară a producției industriale	22
Graficul 3.4 Evoluția lunară a lucrărilor de construcții	22
Graficul 3.5 Evoluția populației ocupate.....	23
Graficul 3.6 Evoluția IPC total și IPC mărfuri alimentare	25
Graficul 3.7 Evoluția prețurilor de consum și a prețurilor producției industriale la sfârșitul anului	26
Graficul 3.8 Contribuția factorilor la creșterea PIB-ului potențial.....	27
Graficul 3.9 Evoluția output - gap.....	28
Graficul 3.10 Contribuția componentelor de utilizare la creșterea reală a PIB	30
Graficul 3.11 Evoluția ratei șomajului	33
Graficul 3.12 Evoluția prețurilor de consum și a prețurilor producției industriale	34
Tabelul 3.5 Evoluția forței de muncă	32
Tabelul 3.6 Evoluția deflatorilor	34
Graficul 4.1 Comparatie între prognozele creșterii PIB.....	37
Graficul 4.2 Comparatie între prognozele creșterii cheltuielilor cu consumul privat..	37
Graficul 4.3 Comparatie între prognozele creșterii cheltuielilor cu consumul public.	38
Graficul 4.4 Comparatie între prognozele creșterii FBCF.....	39
Graficul 4.5 Comparatie între contribuțiile exportului net la creșterea reală a PIB.....	39
Graficul 4.6 Comparatie între ponderile în PIB ale deficitului de cont curent	40
Graficul 4.7 Comparatie între prognozele inflației medii anuale.....	41
Tabelul 4.1 Compararea deficitului bugetar.....	41

Graficul 5.1 Evoluția lunară a veniturilor și cheltuielilor bugetare în anul 2008.....	44
Tabelul 5.1 Dinamica cheltuielilor de personal pe principalele bugete	45
Tabelul 5.2 Structura resurselor disponibile în anul 2009.	46
Tabelul 5.3 Principalele evoluții fiscal-bugetare în perioada 2009-2012.....	47
Graficul 5.2 Evoluția veniturilor bugetare în perioada 2008-2011	49
Graficul 5.3 Evoluția componentelor de cheltuieli bugetare în perioada 2008-2011	50
Tabelul 5.4 Sursele de finanțare ale investițiilor publice	51
Tabelul 5.5 Alocarea investițiilor pe ordonatori de credite	51
Tabelul 5.6 Repartizarea sumelor alocate României în perioada 2007-2015	52
Tabelul 5.7 Repartizarea sumelor din fonduri post-aderare estimate a fi rambursate de UE în perioada 2009-2011	52
Tabelul 5.8 Finanțarea prin buget a proiecțiilor aferente fondurilor de la UE și contribuția României la bugetul UE	54
Tabelul 5.9 Elasticitatea veniturilor și cheltuielilor bugetare față de PIB.....	54
Tabelul 5.10 Deficitul ciclic și structural.....	55
Graficul 5.4 Structura datoriei guvernamentale	56
Graficul 5.5 Structura datoriei guvernamentale pe tipuri de valută	56
Graficul 5.6 Structura titlurilor de stat emise în anul 2008 pe tipuri de scadențe	56
7	
Graficul 5.7 Evoluția randamentelor anualizate ale titlurilor de stat la data de 31 decembrie 2008	58
Tabelul 5.11 Garanții de stat	58
Tabelul 5.12 Sensitivitatea veniturilor bugetului general consolidat față de modificările variabilelor macroeconomice.....	60
Tabelul 5.13 Diminuarea contribuției la sistemul public de pensii	62
Graficul 6.1 Veniturile și cheltuielile bugetare (ESA 95) în raport cu creșterea PIB	64
Tabelul 6.1 Venituri potențiale din economie - estimări la nivelul anului 2008.....	64
Graficul 7.1 Evoluția populației	66
Tabelul 7.1. Indicatori demografici.....	67
Tabelul 7.2. Forța de muncă și rate de dependență.....	68
Tabelul 7.3. Prognoza pe termen lung a cheltuielilor cu pensiile (scenariul de bază și scenariul alternativ)	69

ANEXE.....	74
Tabelul 1a. Proiecții macroeconomice	74
Tabelul 1b. Evoluția prețurilor	74
Tabelul 1c. Evoluția pieței forței de muncă	75
Tabelul 1d. Balanțele sectoriale.....	75
Tabelul 2. Proiecția bugetului consolidat	76
Tabelul 3. Evoluția datoriei guvernamentale	77
Tabelul 4. Evoluții ciclice	78
Tabelul 5. Diferențe față de varianta precedentă.....	78
Tabelul 6. Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice	79

Notații folosite

BNR – Banca Națională a României
BIM – Biroul Internațional al Muncii
CE – Comisia Europeană
CNCIS – Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior
IMM – Intreprinderi Mici și Mijlocii
PIB - Produsul Intern Brut
SPO – Serviciului Public de Ocupare
UE - Uniunea Europeană

INTRODUCERE

Forma actualizată a Programului de convergență 2008-2011 a fost elaborată pe baza Regulamentului C.E. Nr.1055/2005 care amendează Regulamentul C.E. Nr.1466/1997 privind întărirea supravegherii situației bugetare și coordonarea politicilor economice. În conformitate cu cerințele C.E., a treia ediție a Programului de Convergență respectă metodologia privind conținutul și formatul Programelor de Convergență și Stabilitate adoptată de Consiliul Ecofin în data de 10 octombrie 2005. De asemenea, ediția actualizată ia în considerație „Opinia Consiliului European” cu privire la a doua ediție a Programului de Convergență al României, care recomandă stabilirea unor ținte bugetare mai restrictive pentru anii următori și revizuirea structurii cheltuielilor publice.

Pentru actualizarea Programului de Convergență, Ministerul Finanțelor Publice a luat în considerație ultimele evoluții și proiecții ale mediului economic intern și internațional, precum și cadrul legislativ în vigoare, inclusiv prevederile proiectului de buget pe anul 2009, aprobat de către Parlament și recenta rectificare bugetară.

Una din provocările asumate de politica fiscală în perioada prognozată este reconcilierea obiectivului privind îndeplinirea criteriului nominal de convergență bugetară într-un mod sustenabil, cu măsuri necesare limitării efectelor crizei economice și financiare globale asupra economiei românești. În acest sens, obiectivele bugetare sunt îndreptate către atenuarea ciclicității economiei, reducerea presiunilor inflaționiste generate de cererea în exces și limitarea deficitelor externe.

Ediția a treia a Programului de Convergență arată capacitatea României de a aduce deficitul structural la mai puțin de 1% din PIB până în 2012, asigurându-se astfel o marjă suficientă pentru evitarea depășirii limitei de 3% din PIB a deficitului bugetar.

Angajamentul de adoptare a monedei euro în anul 2014 este menținut și reprezintă o ancoră importantă în promovarea reformelor bugetare și structurale necesare creșterii flexibilității economiei românești.

2. CADRUL GENERAL AL POLITICII ECONOMICE

2.1 Obiectivele și prioritățile Guvernului

Strategia bugetară a Guvernului urmărește refacerea credibilității și stabilității finanțelor publice pe termen scurt și mediu, prin promovarea unei combinații de măsuri concrete și coerente care să conducă la o limitare a deficitelor bugetare, la o diminuare a nevoii nete de finanțare a sectorului guvernamental, în condițiile eficientizării alocării resurselor, o pondere importantă fiind dedicată investițiilor publice.

Pentru corectarea dezechilibrelor macroeconomice și minimizarea probabilității amplificării acestora pe parcursul orizontului de prognoză este necesară coordonarea politicilor macroeconomice, în special a celei fiscale și de venituri cu cea monetară.

În conformitate cu obiectivele UE prevăzute în Strategia de la Lisabona (relansată), în Linii Directoare Generale de Politică Economică și în Pactul de Stabilitate și Creștere al UE, Strategia economică pe termen mediu a Guvernului vizează următoarele obiective:

- (a) Menținerea stabilității macroeconomice, continuarea procesului de dezinflație, ajustarea deficitului public și a deficitului de cont curent până la valori la care să facă posibilă finanțarea lor;
- (b) Protejarea categoriilor de populație care sunt cele mai afectate de criza economică;
- (c) Îmbunătățirea predictibilității și performanțelor politicii fiscale pe termen mediu, maximizarea și utilizarea eficientă a fondurilor de la Uniunea Europeană;
- (d) Alocarea, cu prioritate, de fonduri bugetare către investițiile publice în infrastructură ca o sursă alternativă de creare de locuri de muncă;
- (e) Asigurarea sustenabilității finanțelor publice pe termen lung;
- (f) Eficientizarea activității administrației publice.

Referitor la politica fiscală, viziunea Guvernului este centrată pe asigurarea unui mediu stimulat și nediscriminatoriu, concentrându-se în același timp pe măsuri de consolidare a transparenței, stabilității și predictibilității sale. În plus, dezvoltarea sustenabilă a finanțelor publice are o importanță primordială ținând cont de perspectivele demografice adverse. Consolidarea bazei de impozitare și a modului de așezare a impozitelor și taxelor este în continuare esențială pentru asigurarea

resurselor necesare dezvoltării economice și îndeplinirii sarcinilor statului și a angajamentelor asumate de România în calitate de stat membru al UE.

În ceea ce privește obiectivul specific pe termen mediu, s-a pornit de la premisa că deficitul guvernamental structural va fi de 0,9% din PIB în anul 2012, asigurând funcționarea simetrică a stabilizatorilor automați pentru limitarea volatilității economiei. Acest nivel asigură o marjă suficientă de siguranță pentru evitarea depășirii limitei de 3% din PIB a deficitului bugetar, în condițiile apariției unor posibile șocuri adverse la adresa ritmului de creștere economică.

Guvernul a formulat prioritățile în conformitate cu evoluțiile mediului internațional, prin elaborarea unor măsuri de relansare și stimulare a creșterii economice. Aceste măsuri de ajustare la nivel național sunt coordonate cu prevederile Planului European de Redresare Economică.

Tabelul 2.1. Măsurile pachetului de limitare a efectelor crizei

	Impact buget
TOTAL	43,5 mld lei (8,2% din PIB)
A. Măsuri pentru relansarea și stimularea creșterii economice	38,4 mld lei (7,2% din PIB)
Alocarea a 8,9 mld Euro pentru investiții, reprezentând 20% din totalul cheltuielilor bugetare pentru anul 2009, și 7,1% din PIB.	37,9 mld lei
Perfecționarea mecanismului de absorbție a fondurilor comunitare. Înființarea grupului interministerial pentru gestionarea absorbției fondurilor comunitare sub conducerea directă a primului-ministru și a vicepremierului.	
Neimpozitarea profitului reinvestit.	
Operaționalizarea fondului de garantare a creditelor pentru IMM-uri și înființarea fondului de contragarantare a creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii	
Alocarea prin bugetul de stat a cel puțin aceluiași volum de fonduri alocate pentru promovarea exporturilor ca în anul 2008	0,26 mld lei
Continuarea și extinderea programului Rabla:	0,23 mld lei
- Intrarea în program a mașinilor mai vechi de 10 ani, cu doi ani mai "tinere" decât cele admise până anul trecut.	

Impact buget

- Majorarea sumei acordate de la 3.000 de lei la 3.800 de lei, precum și finanțarea în limita a 60.000 de vehicule față de 40.000 în 2008.

Includerea în bugetul general consolidat a veniturilor proprii ale instituțiilor și agențiilor guvernamentale.

Modificarea tarifului de utilizare a infrastructurii feroviare publice, având ca indicatori de referință tona/ kilometru transportat

B. Măsuri pentru finanțarea economiei și creșterea lichidității	4,07 mld lei
	(0,8% din PIB)

Achitarea datoriilor administrației centrale către agenții economici: facturi restante și lucrări recepționate și nefacturate	3 mld lei
---	-----------

Compensarea TVA-ului de recuperat cu TVA-ul de plătit sau cu alte impozite datorate bugetului de stat și în lunile ulterioare lunii în care s-a depus cererea de restituire, precum și după expirarea termenului legal de 45 de zile

Capitalizarea CEC Bank	0,9 mld lei
------------------------	-------------

Capitalizarea Eximbank prin utilizarea dividendelor convenite statului pentru majorarea capitalului social și alocarea de fonduri publice pentru instrumentele de asigurare și garantare a operațiunilor de export, precum riscul valutar și riscul de neplată	0,17 mld lei
--	--------------

Accelerarea procedurii de atragere a fondurilor europene și modificarea legii achizițiilor publice pentru flexibilizarea acestei proceduri

Adoptarea legislației privind parteneriatul public-privat în vederea creșterii dinamicii investițiilor private în infrastructură

C. Măsuri sociale	1,04 mld lei
	(0,2% din PIB)

Acordarea pensiei sociale pentru pensionarii cu venituri mici în două tranșe, prin acoperirea diferenței dintre nivelul actual al pensiei și plafonul de 350 de lei: până la 300 de lei de la 1 aprilie 2009 și	0,75 mld lei
---	--------------

diferența până la 350 de lei de la 1 octombrie 2009.

Compensarea cu 90% din prețul de referință pentru medicamentele din lista B pentru pensionarii cu pensii de până la 600 de lei.

Tratarea veniturilor în perioada de șomaj tehnic (maxim trei luni), după cum urmează:

- din punct de vedere al angajatului : ca venituri de natură nesalarială și aplicarea regimului corespunzător de impozitare
- din punct de vedere al angajatorului: scutirea de la plata contribuțiilor către bugetul de stat și al asigurărilor sociale.

Susținerea cu 50% a formării profesionale continue pentru angajați și șomeri 0,10 mld lei

Realizarea unor consultări periodice pe tema evoluțiilor salariale în sistemul public, în funcție de performanțele economice și a prognozelor pe termen scurt

Guvernul și partenerii sociali vor purta discuții în vederea elaborării legii salarizării unice a personalului bugetar

Pentru anul 2009 se va prelungi perioada de acordare a ajutorului de șomaj cu trei luni 0,18 mld lei

Acordarea statutului de instituții de utilitate publică, comitetelor sectoriale pentru formare profesională

Pentru demnitari și pentru funcțiile asimilate cu funcții de demnitate publică, Guvernul propune înghețarea salariilor pentru anul 2009

2.2 Politica monetară și a cursului de schimb

Potrivit statutului său¹, BNR are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Începând cu luna august 2005, politica monetară se implementează în contextul strategiei de țintire directă a inflației, care coexistă cu regimul de flotare controlată a cursului de schimb. Acest regim al ratei de schimb este în concordanță cu utilizarea țintelor de inflație ca ancoră nominală a politicii monetare și permite un răspuns flexibil al acestei politici la șocurile neprevăzute ce pot afecta economia.

Având în vedere necesitatea implementării unor reforme structurale suplimentare care să ducă la creșterea flexibilității economiei românești și a capacității acesteia de a face față șocurilor asimetrice, se apreciază că moneda națională nu va putea

¹ Legea nr. 312/ 2004, cu toate modificările și completările ulterioare.

intra în Mecanismul Ratei de Schimb II mai devreme de 2012. Această apreciere are în vedere și necesitatea îndeplinirii condițiilor care ar permite limitarea la cei doi ani obligatorii a duratei participării la Mecanismul Ratei de Schimb II. Se consideră că atât perioada anterioară intrării în Mecanismul Ratei de Schimb II cât și cea a participării în acest mecanism vor reprezenta etape importante ale procesului de convergență a economiei românești.

Scăderea treptată a volatilității cursului de schimb al leului și creșterea ulterioară a stabilității acestuia vor avea ca suport, pe de o parte, restrângerea efectelor adverse ale crizei financiare și economice globale, și, pe de altă parte, însănătoșirea fundamentelor economiei naționale și continuarea procesului de convergență, de natură să stabilizeze anticipațiile privind evoluția cursului de schimb pe termen lung. Mai mult, probabila menținere a diferențialului semnificativ de productivitate și potențiala revigorare pe termen mediu a investițiilor străine directe vor crea condițiile reluării trendului de apreciere sustenabilă în termeni reali a monedei naționale în raport cu euro – ajustare benefică din perspectiva convergenței reale și nominale a economiei românești.

În condițiile în care economia românească se mai află într-un proces de dezinflație, ritmul de inflație sustenabil pe termen mediu nefiind deocamdată atins, țintele de inflație, ce sunt exprimate ca punct central încadrat de un interval de variație de ± 1 punct procentual, sunt anuale (decembrie an precedent/decembrie an curent) și se stabilesc de către BNR împreună cu guvernul pe o perioadă de timp de doi ani.

Astfel, țintele anuale de inflație stabilite în contextul strategiei de țintire directă a inflației s-au plasat pe o traiectorie descendentă, nivelul lor coborând de la $7,5\% \pm 1$ punct procentual în 2005, la $3,5\% \pm 1$ punct procentual în 2009. Pentru anul 2010 s-a optat pentru menținerea țintei de inflație la nivelul anului anterior, respectiv, la $3,5\% \pm 1$ punct procentual. Argumentul prioritar al acestei opțiuni îl constituie stringența atingerii obiectivului de inflație stabilit pentru anul 2010 – esențială pentru prezervarea credibilității BNR, în condițiile în care, sub impactul multiplelor și amplelor șocuri inflaționiste produse succesiv sau simultan, ratele anuale ale inflației s-au plasat în anii 2007 și 2008 la niveluri superioare țintelor stabilite.

Un argument complementar este cel al dificultății atingerii unei ținte mai ambițioase de inflație în anul 2010, date fiind perspectiva persistenței efectelor adverse ale procesului necesar de ajustare către niveluri sustenabile a dezechilibrului extern al economiei, și creșterea – în contextul extinderii și amplificării crizei financiare și economice globale – a preocupării autorităților pentru consolidarea sustenabilă a dezinflației în contextul reducerii dezechilibrelor macroeconomice existente și al menținerii stabilității financiare.

În favoarea unei abordări prudente în ceea ce privește stabilirea țintei de inflație pentru 2010 mai pledează previzibila continuare a manifestării în următorii ani a efectelor inflaționiste directe exercitate de factori aflați în afara sferei de influență a băncii centrale, cei mai importanți fiind: (i) ajustarea prețurilor administrate și a

impozitelor indirecte; (ii) continuarea procesului de convergență în plan real și nominal a economiei românești; (iii) menținerea unor rigidități nominale asimetrice.

În același timp, această țintă de inflație satisface cerința de a se consolida dezinflația de o manieră sustenabilă și de a se atinge, în concordanță cu calendarul prevăzut pentru adoptarea euro, un nivel al ratei inflației compatibil cu criteriul de inflație al tratatului de la Maastricht, precum și cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptate de Banca Centrală Europeană.

Atingerea țintei de inflație pe termen mediu și calibrarea politicii monetare din această perspectivă vor continua să constituie o preocupare pentru BNR, în condițiile în care pe termen scurt prioritare vor fi asigurarea derulării ordonate a procesului de corectare a dezechilibrelor macroeconomice – amorsat deja în anul 2008, precum și menținerea stabilității sistemului financiar.

Prezervarea în aceste condiții a eficacității și capacității politicii monetare de a ancora anticipațiile inflaționiste se poate realiza doar prin reechilibrarea și creșterea coerenței și credibilității mix-ului de politici macroeconomice și prin accelerarea reformelor structurale. Indispensabilă din această perspectivă este întărirea semnificativă a politicii fiscale și a celei de venituri, care să se concretizeze în reducerea substanțială a deficitului bugetar și implicit a balanței negative economisire/investiții. Atitudinea austeră a acestor politici este esențială pentru minimizarea costurilor economice și sociale ale derulării procesului necesar de ajustare macroeconomică într-un context marcat de severa criză economică și financiară globală; de asemenea, această conduită condiționează sustenabilitatea dezinflației și reluarea creșterii economice sănătoase pe termen mediu și lung – inclusiv prin potențialul impact pozitiv exercitat asupra încrederii mediului extern asupra perspectivelor economiei românești.

Implementarea efectivă a unui asemenea mix de politici macroeconomice va permite ajustarea treptată de natură a reduce împovărarea politicii monetare, a cărei restrictivitate a crescut considerabil pe parcursul anului 2008, în condițiile în care rata dobânzii de politică monetară a fost succesiv majorată până la nivelul de 10,25% (în iulie), iar procesul dezinflației s-a reluat în a doua parte a anului, rata anuală a inflației coborând de la 9,04% în iulie la 6,30% în decembrie a aceluiași an. BNR a prelungit ulterior conduita foarte prudentă a politicii monetare inițiind doar în februarie 2009 ciclul de reducere a ratei dobânzii de politică monetară prin efectuarea unei scăderi marginale a acesteia, de 0,25 pp, în condițiile conturării unei perspective ameliorate a inflației, în principal atribuibile unei eliminări a excesului de cerere agregată. În contextul mai cuprinzător al ajustării condițiilor monetare în sens larg, scăderea ratelor dobânzilor reprezentative ale politicii monetare se prefigurează a fi în continuare graduală, ea urmând a se corela atât cu epuizarea presiunilor inflaționiste ale cererii agregate ce va rezulta din deschiderea și adâncirea pe termen scurt a gap-ului negativ al PIB, cât și cu atenuarea tendinței de depreciere a monedei naționale și cu temperarea volatilității cursului de schimb al leului.

Este de așteptat ca dezvoltarea semnificativă a adâncirii financiare a economiei care a avut loc în ultimii ani, dar mai ales posibilitatea unei restrângerii mai rapide a creditului intern (și în special a componentei în valută a acestuia) pe fondul reducerii surselor de finanțare externă a băncilor, să contribuie substanțial la accelerarea procesului de consolidare a rolului ratei dobânzii în cadrul mecanismului de transmisie monetară. Acest proces va fi potențat și de flexibilizarea manierei în care BNR gestionează lichiditatea din sistemul bancar prin intermediul operațiunilor de piață monetară, în contextul trecerii recente a băncii centrale pe poziția de creditor al sistemului bancar, context în care furnizarea de lichiditate printr-o varietate de instrumente în vederea asigurării bunei funcționări a sistemului financiar este asociată preocupării pentru evitarea alimentării unei volatilități excesive a cursului de schimb al monedei naționale.

2.3. Reforme structurale

În decembrie 2008, Consiliul European a adoptat un Plan European de Redresare Economică pe mai multe domenii. De atunci, condițiile macroeconomice au continuat să se înrăutățească, după cum se reflectă în prognoza interimară a C.E. din ianuarie 2009. Un element central al Planului European de Redresare Economică îl reprezintă reformele structurale, deoarece acestea pot susține ocuparea, veniturile populației și cererea agregată pe termen scurt, pot întări și facilita flexibilitatea și redresarea rapidă a creșterii și pot susține credibilitatea eforturilor de stimulare fiscală prin sporirea ritmului de creștere economică potențială.

Prin Programul Național de Reformă, România și-a stabilit ținte similare cu cele asumate la nivel european, adaptate însă la nivelul de performanță a pieței muncii și a altor domenii conexe, cu scopul asigurării stabilității economice și sustenabilității finanțelor publice, creșterii competitivității și productivității economice și îmbunătățirii funcționării pieței forței de muncă. În această secțiune vom prezenta doar câteva măsuri propuse de noul Guvern, astfel.

Obiectivele politicii de îmbunătățire a mediului de afaceri și la dezvoltarea profesiilor liberale în România:

- asigurarea unui mediu legislativ predictibil care să permită planificarea activităților operatorilor economici;
- completarea legislației cu noi scheme privind acordarea ajutorului de stat;
- reducerea semnificativă a birocrăției și a sistemului fragmentat de taxe nefiscale, reducerea barierelor administrative;
- stimularea dezvoltării unei noi culturi a calității prin organizarea coerentă a supravegherii de piață, funcționarea infrastructurilor calității și protecția consumatorului;
- susținerea financiară de către stat a „polilor de competitivitate”;

- dezvoltarea capacității competitive a sectorului IMM-urilor și încurajarea capitalului autohton;
- îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare prin programe cu sprijin financiar extern și/sau de la bugetul de stat.

Obiectivele politicii de dezvoltare regională vizează:

- diminuarea dezechilibrelor regionale existente prin stimularea creșterii competitivității și prin revitalizarea zonelor defavorizate.
- dezvoltarea echilibrată regională prin corelarea politicilor publice naționale de dezvoltare sectorială cu politicile publice de dezvoltare locală: infrastructură și transporturi, creșterea ocupării forței de muncă, dezvoltare rurală, educație și sănătate, mediu.

În realizarea acestor obiective, principalele direcții de acțiune sunt:

- elaborarea unui cadru normativ procedural care să definească componentele diferitelor nivele de decizie strategică, și evaluarea resurselor locale umane, economice, financiare etc.;
- dezvoltarea corelată a zonelor urbane și rurale prin cooperare între autoritățile locale, județene, consiliile regionale și agențiile de dezvoltare regională pentru a integra planurile de dezvoltare locală în cele regionale și monitorizarea implementării acestora;
- promovarea parteneriatului public privat în scopul diminuării dezechilibrelor regionale;
- elaborarea unui set de criterii de analiză și evaluare a autorităților administrației publice locale în vederea identificării și reducerii dezechilibrelor dintre acestea, prin sprijinirea absorbției fondurilor structurale, alocării schemei de ajutor de stat etc.;
- dezvoltarea resursei umane și punerea în valoare a potențialului de cooperare cu sectorul privat și cu sistemul educațional local.

Piața muncii din România este caracterizată printr-o rată de activitate relativ scăzută comparativ cu media UE, rate ridicate ale șomajului în cazul grupelor de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani, un procent mare de retragere timpurie de pe piața formală a muncii și un grad de ocupare semnificativ în sectorul agriculturii caracterizat de relații de muncă nefiscalizate. Obiectivele politicii Guvernului în privința îmbunătățirii pieței muncii vizează:

- dezvoltarea și implementarea CNCIS în vederea corelării învățământului superior cu cerințele pieței muncii pentru creșterea relevanței învățământului superior la cerințele pieței muncii;

- dezvoltarea unor instrumente și metodologii de analiză și de anticipare a schimbărilor pe piața muncii în vederea adaptării ofertei de formare profesională la cerințele pieței muncii;
- îmbunătățirea capacității SPO de a furniza servicii de ocupare, formare și consiliere profesională pentru a răspunde necesităților persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (inclusiv persoanelor aparținând grupurilor sociale vulnerabile) și cerințelor din partea angajatorilor;
- creșterea participării tinerilor șomeri la măsurile de stimulare a ocupării prin creșterea șanselor de ocupare (employability) în primele 4 luni de șomaj;
- reducerea birocrăției privind recrutarea angajaților prin înființarea one-stop-shop la nivel local (județean) și operaționalizarea acestora în vederea realizării unei singure proceduri de recrutarea a angajaților.

Obiectivele privind reforma administrației publice sunt:

- continuarea reformei în administrația publică bazată pe creșterea autonomiei colectivităților locale prin realizarea atât a autonomiei decizionale, cât și a celei financiare și patrimoniale, concomitent continuarea procesului de descentralizare, cu respectarea principiului subsidiarității. Principalele direcții de acțiune sunt: descentralizarea administrativă, descentralizarea financiară, gestiunea resurselor umane, eficientizarea achizițiilor publice, creșterea transparenței și eficienței actului administrativ, proprietatea și cadastrul.
- restructurarea profundă, inclusiv prin reducerea numărului de personal, a administrației publice centrale și locale, urmărindu-se realizarea unui model organizațional eficient al structurilor administrative, în paralel cu reducerea drastică a cheltuielilor publice de funcționare.
- reducerea birocrăției și eficientizarea serviciilor publice.

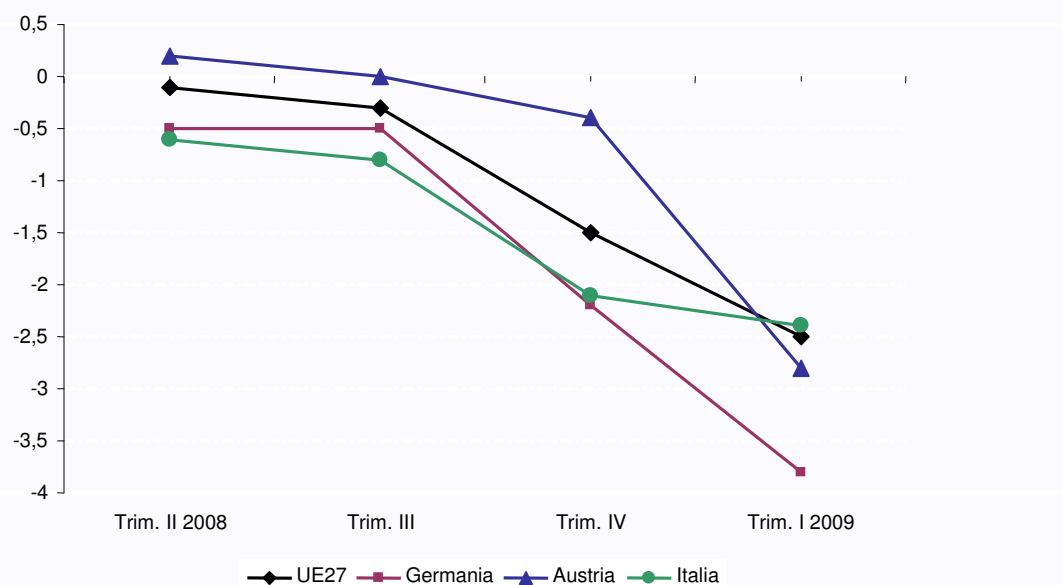
3. SCENARIUL MACROECONOMIC

3.1 Ipoteze privind mediul economic internațional

Datorită materializării riscurilor anunțate în prognoza de toamnă, atât Comisia Europeană (CE) cât și Fondul Monetar Internațional (FMI) și-au revizuit prognozele de mai multe ori..

De altfel, și evoluția din trimestrul I 2009 reflectă tendința de amplificare a crizei economice în țările europene. Pe ansamblul Uniunii Europene, produsul intern brut s-a redus, față de trimestrul precedent, cu 2,5% (date ajustate sezonier). În trimestrul IV 2008 față de trimestrul III 2008 descreșterea a fost de 1,5%. Dintre statele din zona euro, cele mai pronunțate accentuări ale declinului economic s-au înregistrat în Germania, Austria și Olanda.

Graficul 3.1 Evoluția trimestrială a produsului intern brut^{*)}

^{*)} Date ajustate sezonier

Sursa: Eurostat

Conform Prognozei de primăvară a Comisiei Europene, PIB-ul mondial este așteptat să se contracte până la 1,5% în 2009, cu reduceri pronunțate în special în economiile avansate.

PIB-ul va scădea cu aproximativ 3% în SUA și cu 5,25% în Japonia.

Pe ansamblul Uniunii Europene, recesiunea va conduce în 2009 la o diminuare a PIB cu 4%. În cazul celor cinci mari economii ale UE, PIB-ul real este așteptat să se contracte cu aproximativ 5,5% în Germania, 4-4,5% în Italia și Regatul Unit al Marii Britanii și cu aproximativ 3% în Franța și în Spania.

Deși China pare să fie într-o poziție relativ bună pentru a contracara recesiunea la nivel global, creșterea economică este de așteptat să încetinească în acest an până la 6%.

Ca urmare a impactului politicilor de stimulare din întreaga lume și treptat a reluării fluxurilor comerciale, la nivel global creșterea este de așteptat să-și revină la aproape 2% în 2010.

În 2010, activitatea este de așteptat să se stabilizeze în linii mari, în toate marile economii, cu excepția Spaniei pentru care se anticipează o contracție de cca. 1%.

- modificare procentuală fata de anul precedent -

Tabelul 3.1 Estimări asupra mediului extern	2006	2007	2008	2009	2010
PIB - economie mondială	5,0	5,0	3,1	-1,4	1,9
PIB UE - 27 din care	3,1	2,9	3,1	-4,0	-0,1
• Consum	2,3	2,2	0,9	-1,5	-0,4
• Investiții	6,1	5,4	0,1	-10,5	-2,9
PIB zona euro	2,9	2,7	0,8	-4,0	-0,1
PIB SUA	2,8	2,0	1,1	-2,9	0,9
PIB Japonia	2,0	2,4	-0,7	-5,3	-0,1
PIB Germania	3,0	2,5	1,3	-5,4	0,3
PIB Italia	1,8	1,5	-1,0	-4,4	0,1
PIB Franța	2,2	2,2	0,7	-3,0	-0,2
HICP(indicele armonizat al prețurilor de consum) UE -27	2,3	2,4	3,7	0,9	1,3

Sursa: Prognoza de primăvară a Comisiei Europene

Fondul Monetar Internațional estimează un declin al economiei mondiale în 2009 de 1,3% , așteptându-se, astfel, prima contracție majoră din ultimii 60 de ani. Prognoza FMI prevede o recesiune profundă a țărilor dezvoltate (-3,8%), în condițiile în care criza financiară s-a prelungit și adâncit comparativ cu estimările anterioare cu efecte evidente asupra ritmului activității reale.

Pentru anul 2009, la nivel mondial, în opinia FMI, cea mai ridicată rată de scădere economică o va înregistra Japonia, cu 6,2%, în timp ce scăderea în Zona Euro va fi de 4,2%, iar în SUA de 2,8%. Principalele noastre parteneri comerciale vor înregistra următoarele dinamici: Germania -5,6%, Italia -4,4%, Franța -3,0%.

De asemenea, se estimează, o diminuare accentuată a exporturilor și importurilor de bunuri și servicii ale țărilor dezvoltate cu 13,5% și respectiv 12,1%, urmând ca în anul 2010 să se înregistreze o ușoară revenire a acestora (0,5% respectiv 0,4%).

Conform prognozelor FMI, creșterea economică mondială în anul 2010 se va situa la 1,9%, iar Zona Euro la -0,4%. Germania și Italia vor cunoaște ritmuri de creștere de -1,0% și respectiv -0,4%, în timp ce pentru Franța se estimează o creștere de 0,4%.

Proiecția prețului țițeiului Brent a fost revizuită de la 68 \$/baril pentru anul 2009 și 78 \$/baril în 2010 la un nivel de 52\$/baril și respectiv 62,5\$/baril, în condițiile în care relansarea cererii globale este mai lentă comparativ cu estimările anterioare.

FMI trage un semnal de alarmă asupra condițiilor economice care au un risc de deteriorare suplimentară asociat dacă criza bancară nu va fi rezolvată de către guverne prin soluții sustenabile care să permită reluarea procesului de creditare a sectorului real. Cu toate acestea spațiul de manevră bugetară este limitat în condițiile în care majoritatea statelor puternic industrializate înregistrează deficite bugetare ridicate. Spre exemplu, FMI avertizează că, dintre toate țările grupului G20, Marea Britanie va înregistra cel mai mare deficit fiscal care este prognozat să se însumeze la 11% din PIB în 2010.

În același timp, FMI a avertizat și asupra riscurilor serioase în ceea ce privește capacitatea economiilor emergente de a asigura finanțarea externă pe măsură ce băncile și investitorii din țările dezvoltate își reduc expunerile. Riscurile sunt mai mari pentru țările emergente care se bazează pe fluxurile transfrontaliere pentru a finanța deficitele de cont curent. Aceasta face ca țările Europei Centrale și Răsăritene să fie afectate în mod negativ în următorul interval de timp, dintre acestea, Țările Baltice, Ungaria, România și Bulgaria fiind prognozate să înregistreze cele mai mari contracții economice.

Pe de altă parte, în cadrul prognozelor CONSENSUS pentru anul 2009, se pot observa modificările intervenite ca urmare a accentuării crizei economice. Astfel, dacă în luna octombrie 2008 se prognoza creștere zero pentru SUA, în luna aprilie a acestui an creșterea economică prevăzută este negativă, fiind estimată la -2,7%. Aceeași situație se regăsește și în ceea ce privește creșterea economică în Zona Euro (de la 0,5% la -3,4%), Japonia (de la 0,5% la -6,3%) și Regatul Unit (de la -0,2% la -2,7%).

Pentru Germania, este de așteptat ca producția industrială să scadă cu 14,4% în acest an, ceea ce va conduce la o descreștere economică de 4,5%. Estimările pentru anul 2010 privind indicatorii macroeconomici conduc la o creștere economică de 0,5%.

În privința Italiei, scăderile au fost determinate de cheltuielile de capital, companiile limitând programele de investiții ca urmare a procesului de creditare mai scăzut, sporind astfel incertitudinea în raport cu cererea. În consecință, producția industrială este de așteptat, conform prognozelor CONSENSUS din luna aprilie, să se diminueze cu 12,4%, iar produsul intern brut cu 3,6% în acest an. Pentru anul 2010 se prognozează o stagnare economică.

Franța va înregistra o creștere economică negativă în anul 2009 (-2,5%) cu o oarecare revenire în 2010 (0,3%). Cu toate acestea, se poate spune că economia

Franței nu a intrat încă oficial în recesiune, deși acest lucru s-ar putea întâmpla după primul trimestru din 2009.

În acest climat nefavorabil, încrederea investitorilor și a consumatorilor, deopotrivă, a suferit un declin major. Pe măsură ce recesiunea din Zona Euro se adâncește, condițiile economice din România se vor deteriora și mai mult.

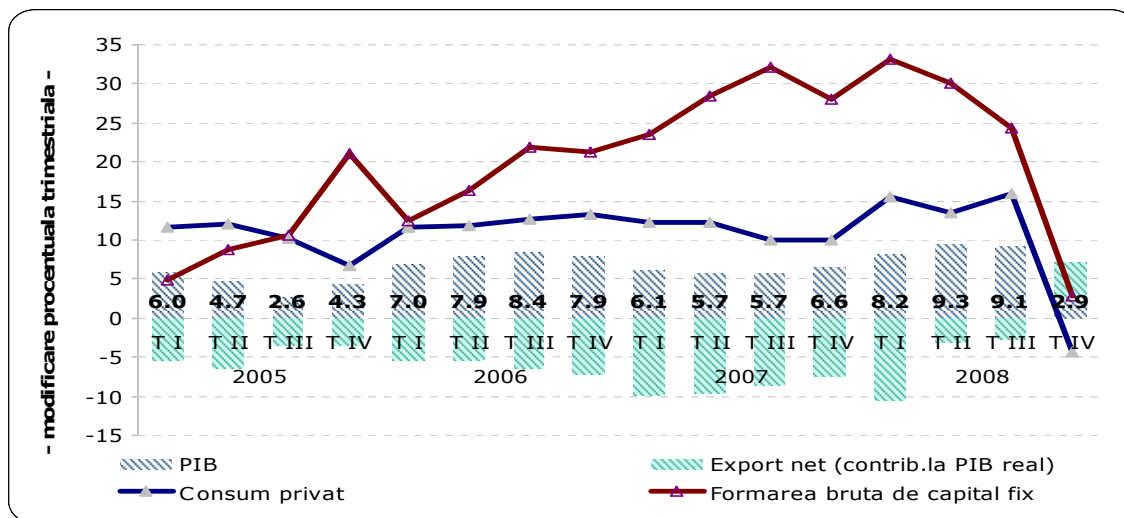
3.2 Evoluții macroeconomice recente

Anul 2008 s-a caracterizat printr-o evoluție economică favorabilă în primele 9 luni, când ritmurile de creștere s-au accelerat în majoritatea sectoarelor economice, după care au început să se resimtă efectele negative ale crizei economice și financiare mondiale. Astfel, la nivelul anului 2008 creșterea reală a PIB a fost de 7,1%, în primele 9 luni înregistrându-se o creștere cu 8,9% față de aceeași perioadă din anul 2007, iar în trimestrul IV de 2,9%. Conform estimărilor realizate pe baza datelor ajustate sezonier, în trimestrul IV 2008 s-a înregistrat o reducere a produsului intern brut de 3,4% față de trimestrul III 2008.

În primele trei trimestre, cererea internă, atât pentru consum cât și pentru investiții, a crescut cu ritmuri de peste 10%, impulsionate de creșteri puternice ale salariilor și de o expansiune rapidă a creditelor. Astfel, formarea brută de capital fix a înregistrat ritmuri de creștere trimestriale de peste 30% în primele 2 trimestre și de peste 24% în trimestrul III. Consumul privat s-a situat între 13,4% în trimestrul II și 15,9% în trimestrul III. Evoluția comerțului exterior de bunuri și servicii, a înregistrat o schimbare importantă, începând din trimestrul II respectiv dinamica – în termeni reali – a exportului de bunuri și servicii a fost superioară importului de bunuri și servicii, situație care a continuat și în trimestrele următoare. Totuși, exporturile nete au continuat să înregistreze o contribuție negativă la creșterea PIB.

În trimestrul IV, efectele crizei economice mondiale au început să se manifeste și în România, încetinirea economică devenind o realitate. Datele statistice au evidențiat reducerea semnificativă a activității industriale, dar și o diminuare a creșterii volumului de activitate în servicii și construcții. Cererea internă s-a contractat în condițiile scăderii consumului privat cu 4,4% față de trimestrul IV 2007 și diminuării creșterii formării brute de capital fix până la 2,8%. Exportul de bunuri și servicii s-a majorat cu 1,6%, în termeni reali, în timp ce importul de bunuri și servicii s-a redus cu 9,8%, ceea ce a condus la o contribuție pozitivă a exportului net la creșterea reală a PIB de 4,3 procente.

Graficul 3.2 Evoluția PIB și a principalelor componente

Sursa: Institutul Național de Statistică

La nivelul anului 2008, cererea internă a înregistrat o creștere de 7,9% ca efect, în principal, al majorării formării brute de capital fix cu 19,3% și a consumului final cu 8%, însoțită de o contribuție negativă a stocurilor la creșterea reală a PIB, respectiv de 3,5 procente.

Comerțul exterior a fost influențat, pe de o parte, de evoluția raportului de schimb comercial și, pe de altă parte, de deprecierea monedei naționale, ambele favorizând exporturile de bunuri. Totuși la nivelul anului 2008, s-a menținut influența negativă asupra creșterii reale a PIB a exportului net de bunuri și servicii, în condițiile în care creșterea exporturilor de bunuri și servicii a fost superioară celei a importurilor cu aproape 2 pp.

- modificări procentuale față de anul precedent -

Tabelul 3.2 Evoluția PIB	2005	2006	2007	2008
Cererea internă, din care:	7,9	12,9	14,0	7,9
- Consumul privat	10,1	12,7	11,6	9,1
- Consumul guvernamental	3,8	-4,1	1,6	3,2
- Formarea brută de capital fix	15,3	19,9	29,0	19,3
Exportul de bunuri și servicii	7,6	10,4	7,9	19,4
Importul de bunuri și servicii	16,0	22,6	27,2	17,5
PIB	4,2	7,9	6,2	7,1
- Industrie	2,6	7,2	5,3	1,3
- Agricultură	-17,2	3,4	-16,5	21,4
- Construcții	11,2	23,4	33,6	26,1
- Servicii	8,8	6,8	7,3	5,1

Sursa: Institutul Național de Statistică

În ceea ce privește evoluțiile sectoriale, rezultatele au fost următoarele:

- valoarea adăugată brută industrială a crescut cu 1,3% pe ansamblul anului 2008, față de 4,8% pe primele 9 luni, ca urmare a declinului unor ramuri industriale în trimestrul IV (produse textile, industria auto, metalurgie, mașini și aparate electrice, mobilier) și diminuării amplitudinii creșterilor, înregistrate în prima parte a anului, în alte ramuri cu contribuții importante în producția industrială (alimente și băuturi, energie electrică și termică, alte activități extractive);
- agricultura a înregistrat o creștere a producției de 21,7% comparativ cu anul anterior (datorită, în exclusivitate, sectorului vegetal care a crescut cu 39,6%, sectorul animal și cel al serviciilor scăzând cu 5,2%, respectiv 8,1%) și un spor al valorii adăugate brute de 21,4% pe întreg anul 2008;
- valoarea adăugată brută din construcții a înregistrat în anul 2008 un spor de 26,1% față de 31,1% în primele 9 luni;
- în cazul serviciilor, efectele crizei s-au făcut resimțite în special în activitatea comercială, respectiv comerțul cu amănuntul și serviciile prestate populației ca urmare a înăsprii condițiilor de creditare care au condus la o diminuare a volumului de activitate în sistemul bancar și restrângerii volumului de activitate în sectorul industrial. Pe ansamblul anului 2008, valoarea adăugată brută din sectorul terțiar s-a majorat cu 5,1%.

În trimestrul I 2009, s-a înregistrat o contracție a economiei românești, pentru prima dată începând cu anii 2000, respectiv de 6,4% față de trimestrul I 2008, conform datelor statistice neajustate sezonier.

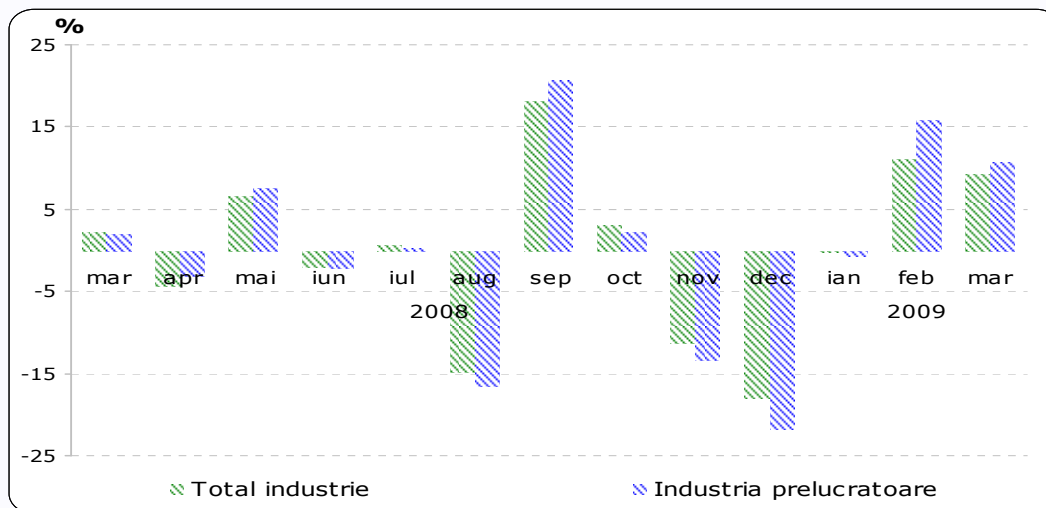
Datele statistice ajustate sezonier arată o diminuare cu 2,6% față de trimestrul IV 2008, urmând reducerii mai pronunțate din trimestrul IV 2008 față de trimestrul III 2008, respectiv de 3,4%.

Reducerea activității economice din trimestrul I s-a manifestat, în special, în sectoarele industrial și agricol, în timp ce în sectorul construcțiilor dinamica s-a menținut pozitivă.

În **primul trimestru 2009, producția industrială** s-a redus în termeni reali cu 13% (serie brută), în special ca urmare a scăderii industriei prelucrătoare cu 15,2%. Totuși, evoluțiile lunare arată o anumită revenire, producția industrială din luna martie fiind cu 21,5% peste nivelul înregistrat în luna ianuarie 2009 și cu 21% mai mare decât cea din luna decembrie 2008. Ca urmare, în luna martie 2009 producția industrială a fost doar cu 8,5% sub cea din martie 2008, cu mult mai puțin față de scăderea de 16,4% înregistrată în luna ianuarie.

Graficul 3.3 Evoluția lunară a producției industriale

- modificare procentuală față de luna anterioară (%) -

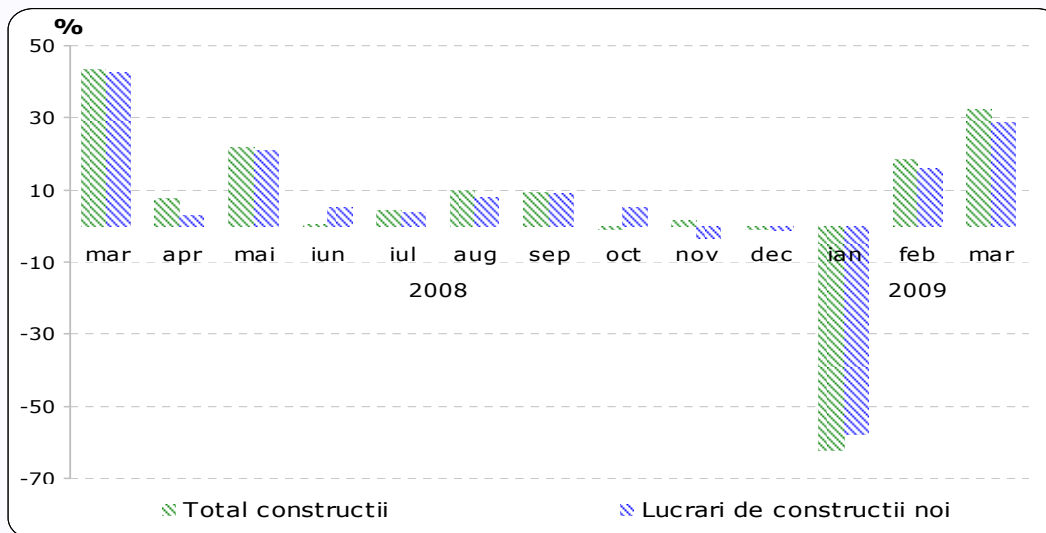
Sursa: Institutul Național de Statistică

În luna martie, activități ce asigură 36% din producția industriei prelucrătoare au realizat o producție superioară nivelului din luna martie 2008, precum: fabricarea produselor din tutun (+23,3%); fabricarea altor mijloace de transport (+20,1%); fabricarea autovehiculelor de transport rutier (+7,4%); prelucrarea lemnului (+6,2%); tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor (+1,1%); industria alimentară (+0,5%).

În această perioadă, volumul lucrărilor de construcții s-a majorat cu 4,4%, creșterea fiind susținută de lucrările de construcții noi (9,2%). Pe tipuri de construcții cea mai mare creștere a fost înregistrată în domeniul clădirilor rezidențiale (21,4%), urmate de clădirile nerezidențiale (5,1%).

Graficul 3.4 Evoluția lunară a lucrărilor de construcții

- modificare procentuală față de luna anterioară (%) -

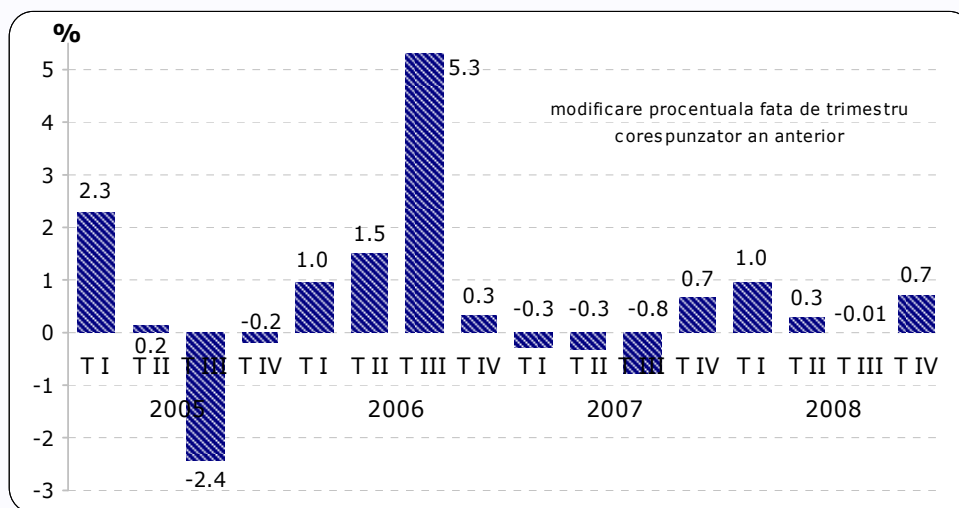

Sursa: Institutul Național de Statistică

Populația activă în vârstă de muncă a scăzut în anul 2008 cu 0,3% față de 2007, iar rata de activitate s-a diminuat de la 63,0% la 62,9%. Populația ocupată în vârstă de muncă a crescut cu 0,5%, ceea ce a determinat o rată de ocupare a populației în vârstă de muncă de 59,1%, în creștere cu 0,3 puncte procentuale față de anul 2007.

Ca și în perioadele anterioare, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă a avut valori mai ridicate pentru bărbați (65,7%, față de 52,5 % pentru femei) și pentru persoanele din mediul rural (61,3%, față de 57,6% în mediul urban). Rata de ocupare în rândul tinerilor (15 – 24 ani) a fost de 24,8%, în creștere cu 0,4 puncte procentuale față de anul anterior.

Graficul 3.5 Evoluția populației ocupate

Sursa: Institutul Național de Statistică

În structură, în anul 2008, creșterea ocupării a fost rezultatul majorării numărului mediu de salariați (conform metodologiei BIM) cu 1,6% față de anul 2007 și al reducerii altor categorii de ocupați (în special a celor din agricultură) cu 2,7%.

Numărul de șomeri BIM s-a redus de la 641 mii persoane în anul 2007 la 575 mii persoane în anul 2008. Corespunzător, rata șomajului BIM s-a modificat de la 6,4% în anul 2007 la 5,8% în anul 2008.

Dificultățile de pe piața muncii, ca urmare a reducerii de activitate din ultimul trimestru 2008, s-au resimțit mai ales la nivelul șomajului înregistrat. Tot mai multe persoane n-au mai putut să-și găsească prin forțe proprii un loc de muncă și au apelat la agențiile de specialitate. Ca urmare, rata șomajului înregistrat a crescut la 4,4% în decembrie 2008, față de 3,9% în septembrie 2008 și 4,0% în decembrie 2007.

În trimestrul I 2009, numărul de salariați a continuat să se reducă, cu efecte directe în creșterea șomajului. Numărul mediu de salariați (din sectorul civil) s-a redus cu 1,8% față de trimestrul I 2008. Numărul de șomeri înregistrați la agențiile de ocupare a crescut de la 403,4 mii persoane la sfârșitul anului 2008 la 513,6 mii persoane la

sfârșitul lunii martie 2009, iar rata șomajului a ajuns la 5,6%. Este de semnalat că în luna aprilie numărul șomerilor înregistrați s-a majorat doar cu 1%, ajungând la 517,7 mii persoane.

Comerțul exterior de bunuri a înregistrat în anul 2008 creșteri mai reduse față de cele din anul 2007, fiind rezultatul unei evoluții marcate de creșteri semnificative în primele 10 luni, după care, atât exporturile cât și importurile s-au diminuat comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2007. Creșterea exporturilor a fost de 13,8%, față de 14,3% în anul 2007, iar a importurilor de bunuri de 9,8%, față de 26,0% în anul 2007. Deficitul comercial FOB-FOB a fost cu doar 3,1% mai mare decât cel din 2007, respectiv cu 0,55 mld. euro.

Exporturile intracomunitare au fost în valoare de 23,7 mld. euro, reprezentând 70,4% din total exporturi, iar exporturile extracomunitare au fost de 10 mld. euro. Aceste valori sunt rezultatul creșterii exporturilor intracomunitare cu 11,3% și a celor extracomunitare cu 20,3%.

Importurile intracomunitare au fost de 38,9 mld. euro, reprezentând 69,1% din totalul importurilor, iar cele extracomunitare de 17,4 mld. euro. Creșterea înregistrată de importurile intracomunitare a fost de 6,4%, iar cea a importurilor extracomunitare de 18,1%, fiind evidentă o reorientare a comerțului românesc spre zonele extracomunitare.

În **trimestrul I 2009**, ca urmare a reducerii cererii externe, **exporturile de bunuri** și-au continuat trendul descendent înregistrat în ultimul trimestru din anul trecut, diminuându-se cu 19,4% față de aceeași perioadă a anului 2008, reducere inferioară celei înregistrate în primele două luni (-26,0%), datorită diminuării declinului exporturilor în luna martie la doar 6,9%, față de aceeași lună din 2008. Este de menționat creșterea puternică a exporturilor de bunuri cu 23,0% în luna martie față de februarie din acest an. În schimb, **importurile de bunuri** s-au redus semnificativ în primul trimestru al acestui an cu 35,4%.

În primul trimestru al anului 2009, comparativ cu perioada similară din anul anterior, se constată o îmbunătățire structurală a exporturilor concretizată în majorarea ponderii exporturilor de mașini și echipamente de transport în total exporturi de bunuri cu 6,7 puncte procentuale (de la 33,9% la 40,6%). Corespunzător acestei evoluții a comerțului exterior, deficitul comercial FOB-CIF s-a redus cu 61%.

Deficitul contului curent s-a majorat cu 1,3% în anul 2008, ajungând la nivelul de 16,9 mld. euro (12,3% din PIB), fiind finanțat în proporție de 53,8% prin investiții străine directe, care au cumulat 9,1 mld. euro, comparativ cu 7,3 mld. euro înregistrate în anul 2007.

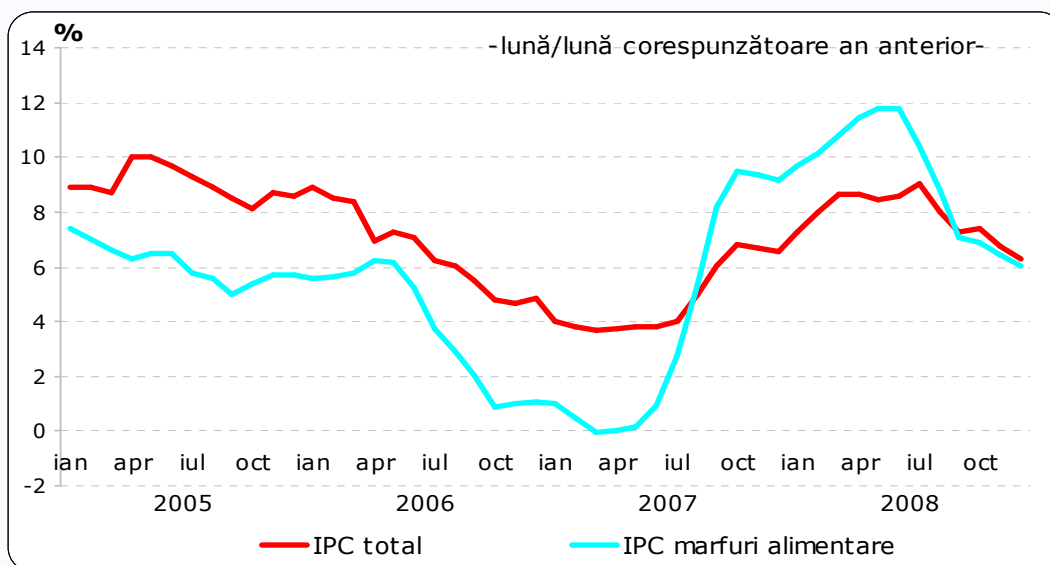
În **trimestrul I 2009**, contul curent al balanței de plăți externe s-a îmbunătățit, deficitul acestuia diminuându-se cu 82,1% până la valoarea de 709 mil. euro. Deficitul de cont curent a fost finanțat integral din investiții străine directe, care s-au situat la 1456 milioane euro comparativ cu 1691 milioane euro în trimestrul I ale anului 2008. Deficitul balanței comerciale (FOB-FOB) a însumat 1337 milioane euro, fiind în

scădere față de trimestrul I din anul 2008 cu 67,2%. La aceasta, se adaugă scăderea deficitului balanței veniturilor, care s-a înjumătățit, în timp ce excedentul balanței transferurilor curente s-a menținut aproape la același nivel cu cel din trimestrul I 2008.

În prima parte a anului 2008, **rata anuală a inflației** și-a continuat creșterea manifestată încă din partea a doua a anului 2007, situându-se în luna iulie la un nivel de 9,04%. Începând cu luna august s-a remarcat, însă, o schimbare de trend în evoluție, astfel încât rata anuală a inflației a ajuns la sfârșitul lunii decembrie la 6,3%.

La temperarea ratei anuale a inflației a contribuit, în special, evoluția prețurilor mărfurilor alimentare, care s-au situat cu 0,28 pp sub rata anuală totală a prețurilor, respectiv 6,02%. Evoluția mai modestă decât inflația totală s-a înregistrat pentru prima oară în luna septembrie, în primele 8 luni creșterea prețurilor mărfurilor alimentare rămânând la nivele superioare față de creșterea totală a prețurilor. În prima parte a anului, grupa mărfurilor alimentare a devenit grupa de produse cu contribuție determinantă în creșterea ratei inflației, datorată condițiilor climatice nefavorabile din anul anterior care au afectat atât producția internă de legume și fructe, cât și de cereale, dar și unui efect de bază, respectiv prețuri foarte scăzute în prima parte a anului 2007.

Graficul 3.6 Evoluția IPC total și IPC mărfuri alimentare – creșteri anuale –

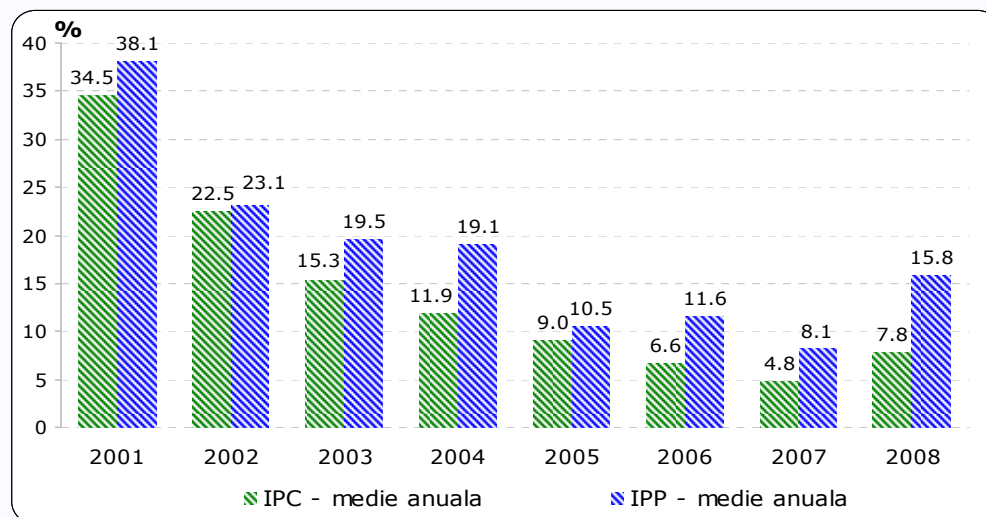
Evoluția prețurilor mărfurilor alimentare trebuie pusă în corelație cu evoluțiile prețurilor produselor agricole. Datele statistice disponibile indică pentru perioada decembrie 2008/decembrie 2007 scăderi cu 4,1%, pe seama scăderilor de preț la produsele vegetale, unde, datorită anului agricol bun s-a înregistrat chiar o deflație (-19,6%), în timp ce la produsele animale prețurile au crescut cu 20,04%.

În cazul prețului mărfurilor nealimentare, creșterea anualizată a acestora (5,96%) s-a situat cu 2,36 pp peste nivelul înregistrat în aceeași perioadă a anului anterior. În ceea ce privește tarifele la servicii, creșterea acestora (7,71%) a fost cu 0,84 pp inferioară celei înregistrate în aceeași perioadă a anului anterior.

Un alt factor de presiune asupra inflației a fost cursul de schimb care, începând din a doua jumătate a anului 2007, s-a re poziționat pe o traiectorie de depreciere nominală. În aceste condiții, prețurile produselor importate au fost influențate negativ, ca și prețul unor produse administrate racordate la moneda europeană sau la dolarul american în cazul gazelor. La sfârșitul anului 2008, nivelul inflației a ajuns la 6,3%, în timp ce media anuală s-a situat la 7,85%, un nivel relativ ridicat dacă ținem cont de evoluțiile pe plan european și internațional.

În ceea ce privește prețurile producției industriale, acestea s-au majorat, per total, cu 7,92% în luna decembrie 2008 față de decembrie 2007. O creștere în jurul acestui nivel s-a înregistrat și în cazul prețurilor producției industriale pentru piața internă (7,21%), în timp ce nivelul prețurilor producției industriale pentru piața externă a crescut cu 10,74% în aceeași perioadă.

Graficul 3.7 Evoluția prețurilor de consum și a prețurilor producției industriale la sfârșitul anului

Sursa: Institutul Național de Statistică

În **primele 3 luni ale anului 2009**, rata anuală a inflației a atins un nivel de 6,71%, în special datorită tarifulor la servicii, care au crescut cu 8,84% față de luna martie a anului 2008. Majorările de tarife s-au datorat, în special, deprecierei monedei naționale, care a influențat serviciile corelate cu moneda europeană, cum ar fi transportul aerian (15,01%) și serviciile telefonice (10,83%). În aceeași perioadă, prețurile mărfurilor alimentare și nealimentare au înregistrat majorări sub nivelul general al prețurilor, respectiv 5,69% și 6,69%.

În primul trimestru al anului, prețurile producției industriale au crescut cu 5,67%. În cazul prețurilor producției industriale pentru piața externă s-a înregistrat o majorare a acestora cu 6,59%, în timp ce majorarea înregistrată pentru prețurile producției industriale pentru piața internă a fost de 5,32% comparativ cu perioada similară a anului anterior.

În primele patru luni, comparativ cu perioada similară a anului anterior, moneda națională a înregistrat o depreciere față de euro (13,4% în termeni nominali, respectiv 7,7% în termeni reali).

3.3 Scenariul de dezvoltare pe termen mediu și evoluții ciclice

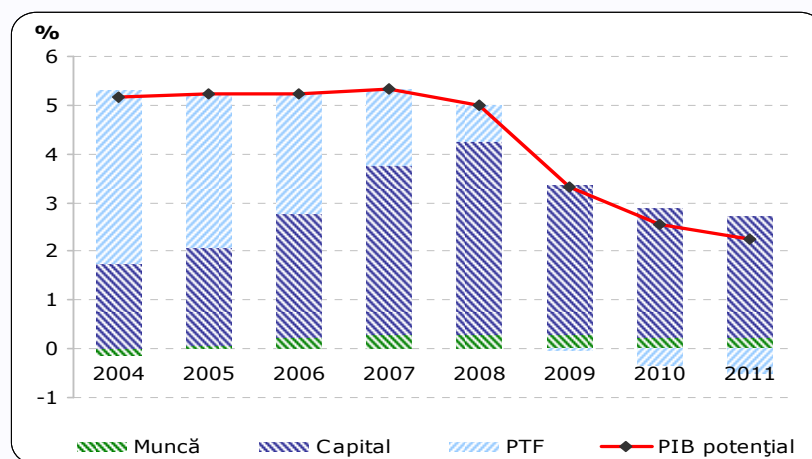
3.3.1 Evoluții ciclice

Conform estimărilor bazate pe funcția de producție Cobb-Douglas, rata medie de creștere a PIB potențial calculată pentru perioada 2008-2011 este de 3,28%. În această perioadă stocul de capital se va majora, această evoluție determinând creșterea contribuției capitalului la creșterea PIB potențial cu 3,03% anual, în medie.

Populația potențială ocupată în vârstă de muncă (15 - 64 ani) va înregistra creșteri moderate, în medie de 0,3% anual. Semnificativ este că se așteaptă ca evoluția populației ocupate potențiale să aibă o contribuție pozitivă la creșterea PIB potențial în perioada următoare.

Productivitatea totală a factorilor (PTF) va avea o contribuție nesemnificativă, la creșterea PIB potențial.

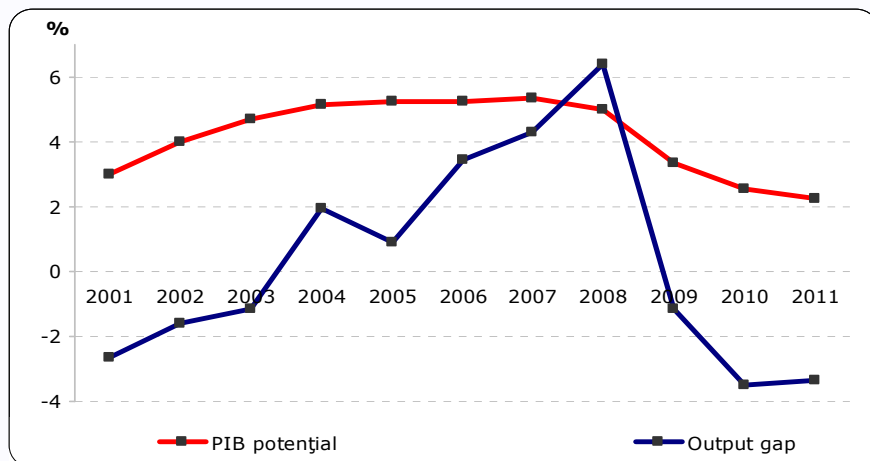
Graficul 3.8 Contribuția factorilor la creșterea PIB-ului potențial

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, Comisia Națională de Prognoză, RQM, DOFIN

Estimăm că output-gapul va evolua în teritoriul negativ începând cu anul 2009 (diminuare în 2009 de 7,5 pp față de 2008) și va rămâne apropiat de echilibru pe termen mediu, în concordanță cu combinația de politici macroeconomice propusă.

Graficul 3.9 Evoluția output – gap

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice, Comisia Națională de Prognoză, RQM, DOFIN

Creșterea economică prognozată pentru perioada 2009-2011 este sub cea a PIB potențial, având în vedere mix-ul politicilor macroeconomice prognozate și riscurile care se pot manifesta atât pe plan intern, cât și extern. Traectoria acestuia stă la baza așteptărilor privind accelerarea procesului de convergență reală către nivelul economic al statelor Uniunii Europene.

3.3.2 Scenariul de dezvoltare pe termen mediu

Pentru anul 2009, prognoza macroeconomică ia în calcul faptul că tendința de contracție a activității economice, comparativ cu perioadele similare din anul precedent, se va manifesta pe întreaga durată a anului. Este posibil ca economia românească să intre în recesiune economică, pentru prima dată după 9 ani de creștere. De aceea, cadrul macroeconomic previzionează un produs intern brut în scădere, în termeni reali, cu 4% față de 2008. Reducerea venitului disponibil în gospodăria și condițiile de creditare mai severe vor reduce consumul gospodăriilor, în timp ce cheltuielile guvernamentale se anticipează a se contracta, ca urmare a unei ajustări fiscale semnificative.

Cererea internă se va diminua puternic, componentele sale importante - consumul privat și formarea brută de capital fix - înregistrând scăderi, de 4,1% și respectiv 6,5%. Se așteaptă ca investițiile publice în infrastructură, prioritatea guvernului în acest an, să se accelereze, existând posibilitatea finanțării acestora din fonduri europene. Consumul guvernamental se va diminua cu 11%, în condițiile eforturilor de ajustare a deficitului bugetar.

Tabelul 3.3 Creșterea economică	2007	2008	2009	2010	2011
	Modificări procentuale anuale				
PIB real	6,2	7,1	-4,0	0,1	2,4
PIB nominal	19,8	22,1	5,4	7,0	7,7
Componentele PIB-ului real					
Cheltuielile consumului privat	11,6	9,1	-4,1	-0,6	2,0
Cheltuielile consumului guvernamental	1,6	3,2	-11,0	0,1	1,2
Formarea brută de capital fix	29,0	19,3	-6,5	-0,5	3,5
Exporturi de bunuri și servicii	7,9	19,4	-13,7	1,7	2,8
Importuri de bunuri și servicii	27,2	17,5	-15,6	-0,4	2,6
Contribuții la creșterea PIB (procente)					
Cererea internă finală	15,6	12,5	-6,6	-0,5	2,5
Modificarea stocurilor	0,1	-3,5	0,0	0,0	0,0
Export net	-9,5	-1,9	2,6	0,6	-0,1

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Cererea externă redusă concomitent cu diminuarea activității economice interne va influența evoluția comerțului exterior, diminuând semnificativ atât exporturile cât și importurile de bunuri și servicii. Se prevede o contribuție pozitivă (2,6 procente) a exportului net la creșterea reală a PIB, în condițiile în care contracția importurilor este posibil să fie mai mare decât cea a exporturilor.

Odată ce măsurile din planul de redresare economică și financiară își vor face simțite efectele, atât în România cât și în celelalte state membre ale UE, se așteaptă ca deteriorarea economiei să fie frânată și gradul de încredere să crească.

În următorii 2 ani (2010 și 2011), creșterea PIB urmează să treacă progresiv la valori pozitive, odată cu intensificarea schimburilor comerciale și a producției industriei prelucrătoare.

După stoparea recesiunii în anul 2010, pentru care se previzionează o creștere economică aproape de zero (0,1%), în anul 2011 se așteaptă relansarea activității economice și, pe această bază, creșterea produsului intern brut cu 2,4%. Aceste ritmuri iau în considerare ipoteza că mediul economic intern și internațional se va îmbunătăți, piața financiară se va stabili, iar măsurile de stimulare vor încuraja investițiile și consumul privat.

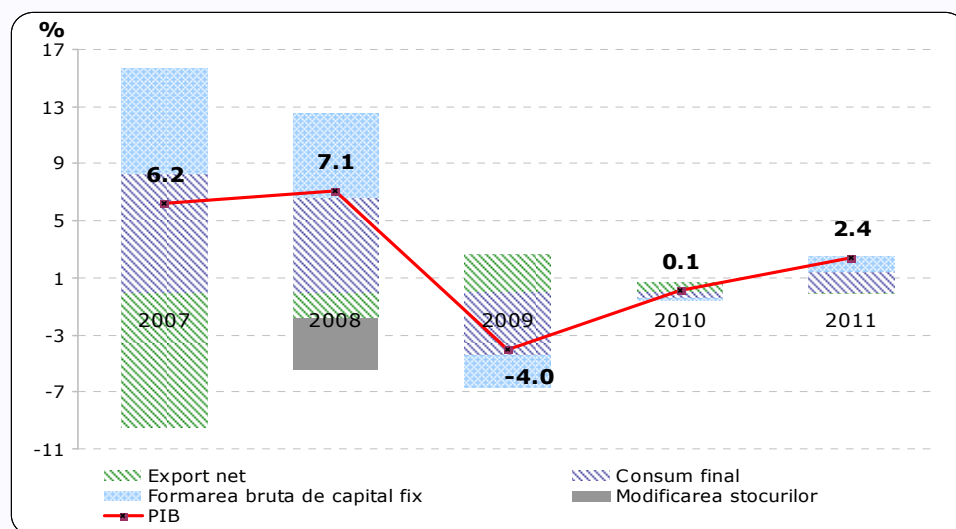
Cererea internă se va situa pe o tendință de revenire, susținută de reluarea procesului investițional, fiind previzionată să se reducă ușor cu 0,5% în anul 2010, pentru ca în anul 2011 să crească cu 2,3%.

Se așteaptă ca investițiile să fie reluate și în sectorul privat, astfel încât să se stopeze declinul în 2010, în condițiile demarării unor proiecte cu cofinanțare din fonduri structurale. Astfel, se așteaptă ca formarea brută de capital fix să se mențină aproape la același nivel cu anul 2009, urmând să aibă o reducere de doar 0,5%. Pentru anul 2011, se prevede o schimbare de tendință pe baza creșterii înclinației spre investiție și deblocării procesului de creditare; ca urmare, formarea brută de capital fix se va majora cu 3,5%

Pe fondul stabilizării pieței muncii și majorării veniturilor populației în raport cu productivitatea muncii, se așteaptă revenirea cheltuielilor cu consumul privat pe o traiectorie ascendentă în anul 2011, după ce pentru anul 2010 se prevede continuarea restrângerii consumului privat, dar cu o rata de doar 0,6%. De asemenea, consumul guvernamental se va înscrie pe o traiectorie de creștere cu ritmuri de 0,1% în 2010 și de 1,2% în 2011.

Comerțul exterior de bunuri și servicii se va relansa în condițiile amplificării cererii interne și externe și a schimburilor comerciale la nivel global. Se așteaptă ca produsele exportate să aibă o valoare adăugată sporită și competitivitatea lor externă să le favorizeze. În această ipoteză, contribuția pozitivă a exportului net la creșterea PIB se va menține și în anul 2010, dar la un nivel mai redus (0,6 procente față de 2,6 procente în 2009), iar în anul 2011 contribuția va fi ușor negativă (-0,1 procente).

Graficul 3.10 Contribuția componentelor de utilizare la creșterea reală a PIB

Sursa: Comisia Națională de Prognostic

Formarea brută de capital își va reduce ponderea în PIB în anul 2009, ca urmare a diminuării investițiilor în sectorul privat, chiar dacă pentru sectorul guvernamental se estimează o majorare. Din 2010, ca urmare a stopării declinului și apoi a accelerării procesului investițional, ponderea formării brute de capital va crește ajungând în 2011 la 31,4% din PIB, nivel similar cu cel din 2008. Tabelul de mai jos evidențiază

îmbunătățirea economisirii, în special în sectorul guvernamental, ceea ce va reduce necesarul de finanțare externă. Important este faptul că se așteaptă ca o parte din acest necesar să fie acoperit prin investiții străine directe care vor reprezenta în medie 3,8% din PIB.

	-% din PIB				
Tabelul 3.4 Balanța economii-investiții	2007	2008	2009	2010	2011
Economisirea internă	17,1	18,8	22,3	24,5	25,8
Economisirea națională	17,6	19,3	22,2	24,3	25,2
- sector privat	14,7	19,3	20,8	21,0	20,8
- sector guvernamental	2,9	0,0	1,3	3,3	4,4
Formarea brută de capital	31,1	31,4	29,5	30,6	31,4
- sector privat	25,7	26,0	23,1	23,2	24,1
- sector guvernamental	5,4	5,4	6,4	7,4	7,3
Balanța economii-investiții	-13,5	-12,2	-7,4	-6,4	-6,2
- sector privat	-11,0	-6,8	-2,3	-2,3	-3,3
- sector guvernamental	-2,5	-5,4	-5,1	-4,1	-2,9

Sursa: Comisia Națională de Prognostic

Economisirea internă va acoperi într-o mai mare proporție investițiile previzionate (formarea brută de capital), respectiv de la 60% în 2008 va ajunge la 82% în 2011. De asemenea, va crește nivelul de finanțare a investițiilor prin transferuri de capital din străinătate, incluzând fondurile europene, care vor determina o reducere a necesarului de finanțare din surse externe cu 1,1% din PIB în fiecare an.

Din punct de vedere al dezvoltării economice, România deși a recuperat în ultima perioadă o parte semnificativă din diferența față de media UE, se află încă mult în urma celor mai multe țări europene. PIB pe cap de locuitor exprimat în puterea de cumpărare standard (PPS) a fost de circa 42% din media UE 27 în 2007 și se așteaptă ca în anul 2011 să se apropie de 50%.

Se apreciază că **exporturile de bunuri** în anul 2009 se vor diminua cu 15,5%, iar **importurile de bunuri** cu 25,4%, ca efect al reducerii producției industriale cu 10%. În acest context, comparativ cu anul 2008, ponderea deficitului comercial FOB-FOB în PIB se va diminua cu 5,1 p.p., ajungând la 8,3%. Exporturile de bunuri intracomunitare se vor diminua cu 12,9%, iar cele extracomunitare cu 21,9%. Importurile intracomunitare se vor diminua cu 22,5%, în timp ce importurile extracomunitare se vor reduce cu 31,9%.

Deficitul contului curent al balanței de plăți externe se așteaptă să fie în valoare de 9,4 mld. euro, reprezentând 7,5% din PIB, în principal ca urmare a diminuării cu 43,4% a deficitului comercial. Pentru anul 2009, în condițiile crizei financiare mondiale, se așteaptă un volum de investiții străine mult mai redus ca în anul 2008, respectiv de 4,5 mld. euro, ceea ce înseamnă o reducere cu circa 50%.

Plecând de la premisa stopării recesiunii în anul 2010 și redresarea economică mondială în 2011, în anul 2010 exporturile de bunuri vor crește cu 5,5% iar importurile cu 2,8%, urmând ca în anul 2011 acestea să se majoreze cu 6,2% respectiv 4,8%. În acest context deficitul comercial se va diminua în anul 2010 cu 4,3% dar va crește ușor în 2011.

Pentru exporturile intracomunitare se estimează o creștere sub medie de 3,5% în anul 2010 și 3,7% în anul 2011, iar importurile de bunuri intracomunitare se vor majora cu 0,4% și respectiv 2,5%.

Nivelul deficitului de cont curent se va menține la o valoare cuprinsă între 9-10 mld euro, cu o pondere a acestuia în PIB de 6,5% în anul 2010 și 6,3% în anul 2011.

În anii 2010 și 2011, balanța transferurilor curente va cunoaște o stabilizare la cca. 5,5 mld. euro, contribuind totuși la atenuarea impactului negativ al deficitului balanței comerciale și a balanței veniturilor asupra deficitului de cont curent.

Pentru anii 2010 și 2011 se prognozează să fie atrase investiții străine în valoare de 5,4 mld. euro și respectiv 5,6 mld. euro. Finanțarea deficitului extern se va realiza într-o proporție semnificativă, pe seama surselor autonome negeneratoare de datorie externă ajungând la finele anului 2011 la cca. 80%.

Pe măsură ce nivelul investițiilor străine se va stabili se prognozează o tendință de diminuare a gradului de acoperire a deficitului extern prin investiții directe concomitent cu o majorare substanțială a contribuției transferurilor de capital în cea mai mare măsură datorită asimilării fondurilor de la UE.

În ceea ce privește **forța de muncă**, ca urmare a scăderii economice, în principal în industrie, se preconizează pentru anul 2009 o scădere a populației ocupate în vârstă de muncă cu 2,2%. Ca urmare, rata de ocupare se va reduce de la 59,1% în anul 2008 la 57,8% în 2009. În condițiile revenirii creșterii economice pe o pantă ascendentă, pentru anii 2010 și 2011 se prevăd creșteri ale populației ocupate, cu 0,6% și, respectiv cu 1%, ceea ce va face posibilă îmbunătățirea ratei de ocupare. Totuși, va fi dificil ca până în 2011 rata de ocupare să depășească nivelul din 2008.

Tabelul 3.5 Evoluția forței de muncă*	2007	2008	2009	2010	2011
	- modificări procentuale -				
Populația totală	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Populația activă	-1,1	-0,3	0,3	0,3	0,7
Populația ocupată	-0,2	0,5	-2,2	0,6	1,0
Șomeri BIM	-12,0	-10,3	38,3	-3,1	-3,2
	- % -				
Rata de activitate	63,0	62,9	63,1	63,3	63,8
Rata de ocupare	58,8	59,1	57,8	58,2	58,9
Rata șomajului BIM	6,4	5,8	8,0	7,7	7,4

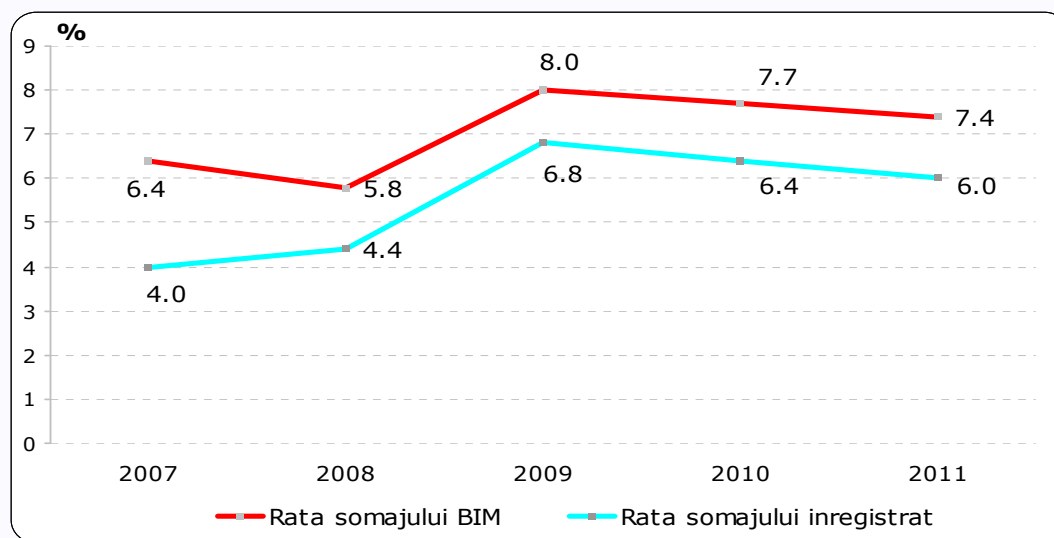
Sursa: Comisia Națională de Prognoză

* Se referă la populația în vârstă de muncă (15-64 ani)

Numărul de șomeri BIM va înregistra în 2009 o creștere cu aproximativ 220 mii persoane, ajungându-se la o rată a șomajului de circa 8,0%. Creșterea prognozată a numărului de șomeri BIM se regăsește, aproape în totalitate, în șomajul înregistrat. Numărul șomerilor înregistrați la sfârșitul anului va fi în creștere cu 217 mii persoane față de sfârșitul anului 2008, rata șomajului fiind de 6,8%

Începând cu anul 2010, se așteaptă o îmbunătățire a ocupării și reducerea corespunzătoare a ratei șomajului, atât a șomajului total (BIM), cât și a celui înregistrat.

Graficul 3. 11 Evoluția ratei șomajului

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

În domeniul **inflației**, se preconizează o reducere graduală a acesteia. Astfel, pentru anul 2009, rata inflației se va reduce față de sfârșitul anului 2008 la 4,5%, în timp ce media anuală se va situa la 5,8%.

Prognoza evoluției prețurilor de consum a prevăzut o reducere a excesului de cerere pe parcursul anului 2009, determinată de intensificările recente ale crizei financiare și economice globale. Concomitent, la susținerea procesului dezinflaționist vor contribui și măsurile prudentiale ale BNR, având ca obiectiv temperarea creditării, precum și măsurile de politică salarială și bugetară prudente promovate de către guvern. Pe de altă parte, contextul economic internațional, dar și persistența unor dezechilibre macroeconomice manifestate în ultima parte a anului anterior, au determinat o volatilitate mai amplă a cursului de schimb, în sensul deprecierei monedei naționale față de principalele valute, fenomen ce este posibil a se menține și pe parcursul acestui an. Acest fapt determină o creștere a prețului produselor din import, dar și a produselor sau serviciilor autohtone, ale căror prețuri sunt racordate la moneda europeană. Simultan, efectul acestei depreciere poate fi resimțit și într-o restrângere a consumului populației, mai ales în categoria celor care în anii anteriori au apelat la credite în valută. În aceste condiții, reducerea cererii ar urma să fie diminuată semnificativ, favorizând procesul dezinflaționist estimat.

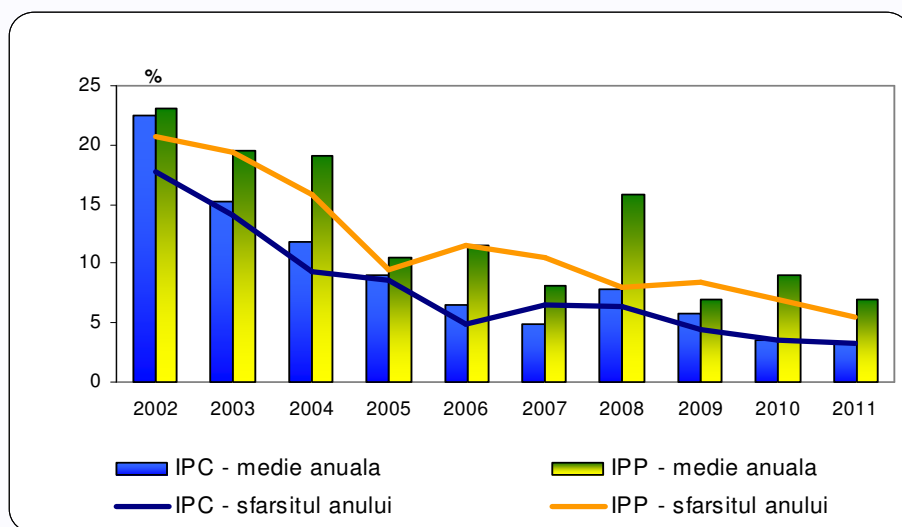
La diminuarea ratei inflației, înregistrate la sfârșitul anului, cu 1,8 pp sub cea înregistrată în anul 2008, o influență o vor avea prețurile administrate.

În plus, în perioada 2010-2011, reducerea graduală a creșterii prețurilor administrate, promovarea unei politici salariale prudente și continuarea reformelor structurale vor menține procesul de dezinflație pe o traiectorie sustenabilă. Astfel, rata inflației urmează să scadă gradual până la nivelul de 3,2% în anul 2011.

De asemenea, continuarea procesului de dezinflație va contribui la scăderea suplimentară a așteptărilor inflaționiste. Un alt mijloc eficient de ancorare a anticipațiilor inflaționiste va fi revenirea tendinței de apreciere în termeni reali a monedei naționale în raport cu euro, începând cu anul 2010. Acest fapt este posibil dacă se are în vedere perspectiva unei creșteri mai accelerate de productivitate în economia românească față de principalii săi parteneri externi.

Pentru prețurile producției industriale, se prevede, de asemenea, o reducere graduală a acestora până la un nivel de 7%, ca medie anuală, în 2011.

Graficul 3.12 Evoluția prețurilor de consum și a prețurilor producției industriale

Sursa: Institutul Național de Statistică

modificări procentuale

Tabelul 3.6 Evoluția deflatorilor	2007	2008	2009	2010	2011
Deflatorul PIB	12,7	14,0	9,9	6,9	5,1
Indicele prețurilor de consum – medie	4,84	7,85	5,8	3,5	3,2
Deflatorul consumului privat	4,9	9,0	6,1	3,8	3,3
Deflatorul consumului public	10,3	18,8	9,2	8,2	6,1
Deflatorul investițiilor (FBCF)	10,4	12,1	7,0	6,0	4,8

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

3.3.3 Riscuri ale prognozei

Premisele care au stat la baza configurării cadrului macroeconomic pe termen mediu pentru actuala ediție a Programului de Convergență au avut în vedere prognozele din ultima perioadă ale diferitelor instituții specializate, care prevăd o comprimare a economiei la nivel global și în Uniunea Europeană, în 2009, mai puternică decât se estimase la începutul anului, și o relansare treptată în cursul anului 2010. Este de remarcat faptul că anul 2009 prezintă, în continuare, incertitudini și riscuri majore, având în vedere faptul că economia mondială trece printr-o criză gravă care afectează diferit fiecare stat în parte, inclusiv România.

O reacție negativă mult mai puternică a sectorului real al economiei mondiale la problemele sectorului financiar ar putea avea un impact negativ și asupra economiei românești, prin reducerea piețelor de export pentru produsele românești.

De asemenea, pe plan intern există riscul unor condiții climatice defavorabile pentru agricultură (secetă sau inundații), ceea ce ar diminua oferta de produse agro-alimentare, cu efect de reducere asupra autoconsumului și a pieței țărănești și de creștere a importurilor de astfel de produse pentru a acoperi cererea.

Dacă aceste riscuri vor fi însoțite și de altele legate de prețurile internaționale ale petrolului și gazelor naturale sau ale produselor alimentare, este posibil ca economia românească să scada cu o rată mai mare decât cea anticipată în scenariul de bază. Această evoluție este, desigur, și consecința impactului asupra ofertei interne a reducerii cererii, ca urmare a dificultăților de angajare pe piața muncii și a reducerii veniturilor. Scenariul de risc include efectul pozitiv al măsurilor anti-criză, asumate de Guvern pentru depășirea crizei, de circa 2 pp.

Corespunzător scăderii ofertei interne, este de așteptat ca dezechilibrele externe să se adâncească, deficitul comercial să se majoreze, iar deficitul de cont curent, să-și mențină ponderea în PIB la un nivel comparabil cu cel din 2008. Restrângerea activității se va reflecta în scăderea competitivității economice și într-o rată a șomajului mai ridicată decât în scenariul de bază.

4. COMPARAREA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ

4.1 Compararea cadrului macroeconomic

Scenariul macroeconomic de dezvoltare pe termen mediu prezentat în acest program diferă substanțial față de cel din ultima ediție a Programului de Convergență, respectiv ediția noiembrie 2007.

Diferențele dintre cele două programe sunt legate, în principal, de următoarele elemente care au fost luate în calcul:

- datele statistice privind evoluția economică din anul 2008
- actualizarea datelor statistice pentru perioada 2002-2007
- criza economică și financiară globală.

Astfel, creșterea reală a PIB, realizată în anul 2008, a fost mai mare decât estimarea din varianta precedentă cu 0,6 pp, respectiv 7,1% față de 6,5%, dar în structura cheltuielilor s-au înregistrat diferențe semnificative. În primul rând, trebuie subliniat faptul că în varianta noiembrie 2007 datele pentru anul 2007 erau estimări pe baza datelor statistice disponibile la acel moment. Între timp INS a publicat datele provizorii și datele semidefinite referitoare la acest an.

Pentru perioada 2008-2010 diferențele apar ca urmare a premiselor care au fundamentat prognoza interimară din ianuarie 2009, și anume:

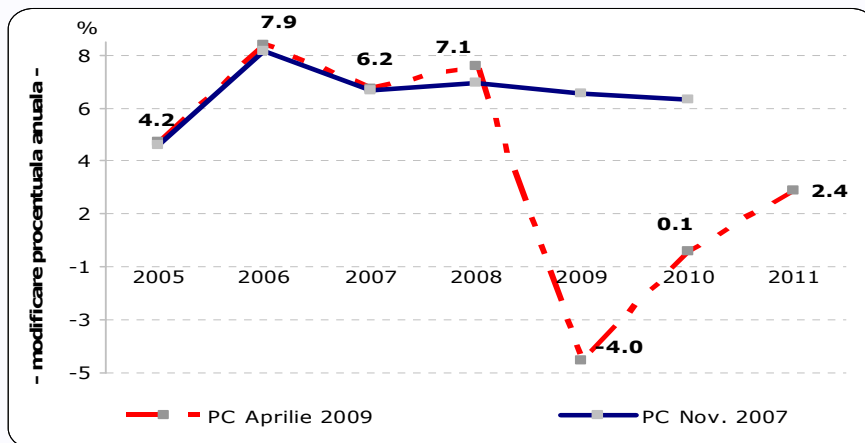
- un an 2008 favorabil din punct de vedere al evoluțiilor economice în primele 9 luni ale anului când creșterea PIB a fost de 8,9%, după care s-a înregistrat o decelerare a creșterii în trimestrul IV până la 2,9%, ca urmare a apariției efectelor crizei economice cu impact asupra tuturor componentelor de cheltuieli ale PIB. Această evoluție a condus la o creștere economică în anul 2008 de 7,1%, față de 6,5% prognozată în ediția precedentă;

- un an 2009 plin de incertitudini atât în mediul internațional cât și intern cu efect negativ asupra tuturor statelor europene și a UE în ansamblu. În aceste condiții, pentru anul 2009 se prevede o contracție a PIB de 4% comparativ cu o majorare 6,1% în varianta anterioară;

- pentru anul 2010 prognoza prevede o continuare a restrângerii activității economice în prima parte, după care economia va reveni la o creștere economică pozitivă, ceea ce va face posibilă o creștere reală a PIB pe întregul an de 0,1%.

În condițiile consolidării situației la nivel global și depășirii momentului critic al crizei economice și financiare, se așteaptă o accelerare a creșterii economice în 2011 până la 2,4%.

Graficul 4.1 Comparație între prognozele creșterii PIB

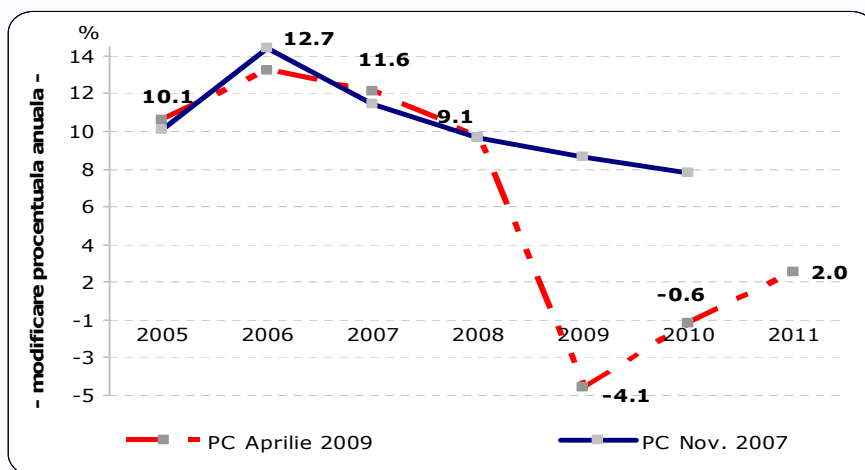

Sursa: Comisia Națională de Prognoză
 PC Nov 2007=Programul de Convergență, ediția noiembrie 2007
 PC Aprilie 2009=Programul de Convergență, ediția aprilie 2009

De asemenea, apar modificări în raport cu proiecțiile din ultima ediție a Programului de Convergență în ceea ce privește structura cererii interne și răspunsul ofertei interne la această cerere. Modificările provin, pe de o parte, din tendințele evidențiate de realizările recente și actualizările statistice și, pe de altă parte, ca urmare a schimbărilor din politica economică și bugetară.

După ce evoluția din anul 2008 a consumului privat a înregistrat o creștere apropiată de cea din ediția precedentă (9,1% față de 9,2%), pentru următorii ani s-au făcut ajustări ale prognozei componentelor PIB, inclusiv în sensul de reducere a ritmurilor de creștere a consumului privat.

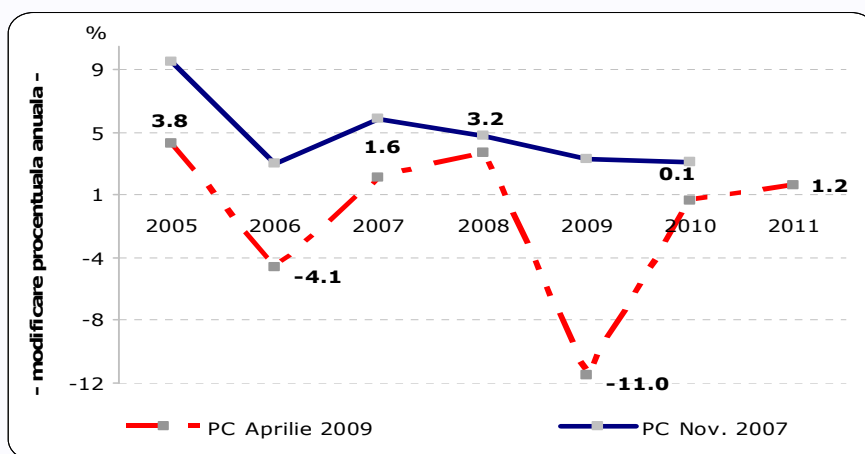
Graficul 4.2 Comparație între prognozele creșterii cheltuielilor cu consumul privat

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

În cazul cheltuielilor cu consumului public, diferențele între cele două ediții ale Programului de Convergență provin în primul rând din actualizarea datelor pentru anii 2002-2007 prin care au fost ajustate ritmurile de creștere în sensul reducerii lor. Schimbările de politică, reflectate și de o nouă structură a cheltuielilor bugetare, evidențiază alocarea de fonduri importante pentru investițiile publice concomitent cu reducerea cheltuielilor de personal și cu bunuri și servicii. În aceste condiții, proiecția cheltuielilor cu consumul public pentru perioada 2009-2011 situează creșterile acestora sub cele din ediția precedentă a Programului de Convergență.

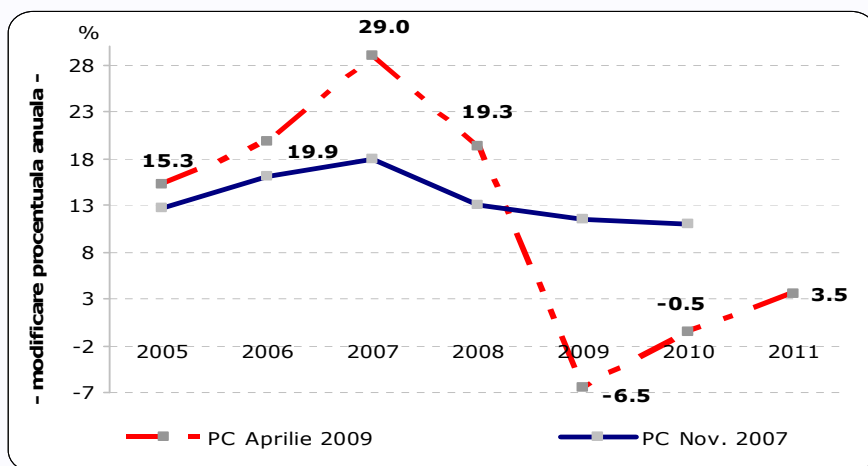
Graficul 4.3 Comparație între prognozele creșterii cheltuielilor cu consumul public

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Revizuirea datelor privind formarea brută de capital fix a majorat ritmurile de creștere a formării brute de capital fix din ultimii ani. Diferența majoră apare în anul 2007, când pe baza datelor statistice la momentul respectiv s-a estimat o creștere cu 18% a formării brute de capital fix, dar evoluția investițiilor din ultima parte a anului a condus la o creștere cu 29%. În continuare, diferențele provin din schimbările majore ale condițiilor din economia românească, care în anul 2008 au favorizat creșterea semnificativă a investițiilor comparativ cu ceea ce s-a prevăzut în ediția precedentă, în timp ce în perioada 2009-2011, vor determina reduceri ale ritmurilor de creștere. Semnificativ este faptul că aceste creșteri sunt susținute de măsurile anti-criză adoptate de Guvern, prin care se acordă atenție deosebită proiectelor de infrastructură.

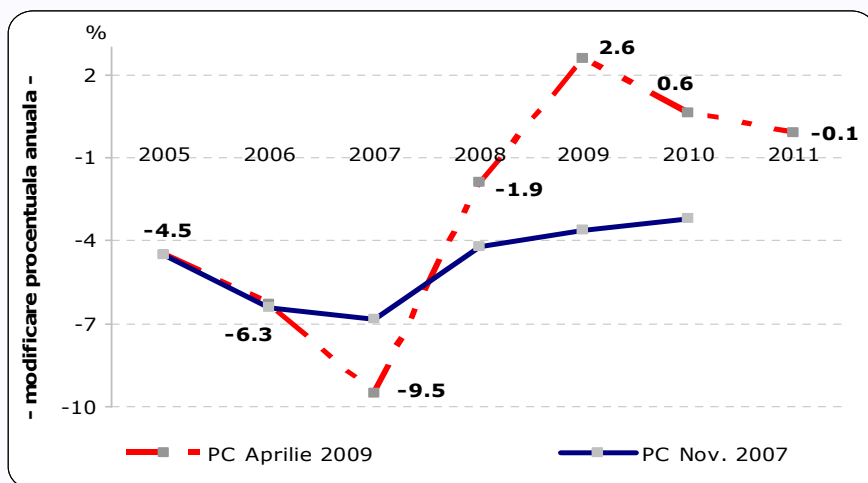
Graficul 4.4 Comparație între prognozele creșterii FBCF

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Datele privind exportul net de bunuri și servicii din anul 2007 evidențiază accentuarea deficitelor externe, care s-au reflectat într-o contribuție negativă mai mare a exportului net la creșterea PIB, iar cele pentru 2008 au determinat o contribuție mai mică decât se prevăzuse în varianta anterioară a Programului de Convergență, în condițiile unei dinamici a exporturilor de bunuri și servicii mai mari decât cea a importurilor. Pentru perioada următoare se prevede o îmbunătățire a exportului net, în sensul unor contribuții pozitive la creșterea reală a PIB, comparativ cu ediția anterioară.

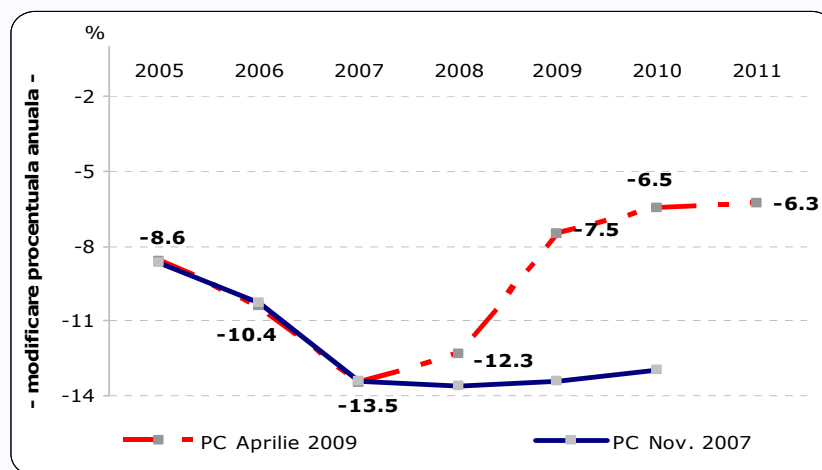
Graficul 4.5 Comparație între contribuțiile exportului net la creșterea reală a PIB

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

În condițiile crizei financiare mondiale, comerțul exterior românesc se va reduce considerabil. Astfel, atât exporturile cât și importurile de bunuri sunt estimate să înregistreze diminuări semnificative în 2009 și creșteri mai mici în perioada următoare comparativ cu varianta anterioară. De asemenea, balanța veniturilor și transferurilor, ca pondere în PIB, înregistrează o valoare inferioară celei din Programul de Convergență anterior. În acest context deficitul de cont curent este prognozat cu o tendință de diminuare a ponderii în PIB de la 13,5% în anul 2007, când s-a înregistrat un vârf în evoluție, urmat de 12,3% în 2008, la 6,3 % în anul 2011.

Graficul 4.6 Comparatie între ponderile în PIB ale deficitului de cont curent

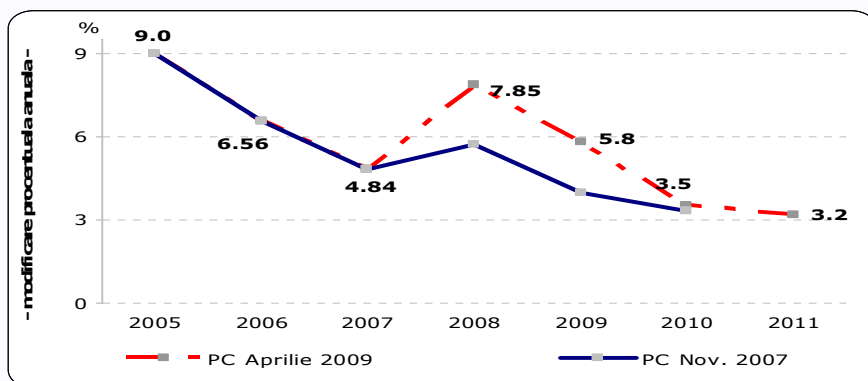

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Evoluția prețurilor de consum în anul 2008, ca medie anuală, așa după cum era de așteptat încă de la ediția precedentă, a avut o tendință ascendentă, dar amplitudinea a fost mult mai mare. Creșterea prețurilor de consum peste așteptări s-a datorat, în principal, majorărilor la prețurile produselor alimentare din prima parte a anului, dar și a unei depreciere anuale de peste 9% a monedei naționale față de euro.

Pentru anul 2009 este de așteptat ca trendul dezinflației, manifestat încă din partea a doua a anului 2008, să continue, fiind susținut de o contracție semnificativă a cererii, care să atenueze influențele induse de o depreciere a monedei naționale.

Graficul 4.7 Comparație între prognozele inflației medii anuale

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

4.2 Compararea deficitului bugetar

Ediția anterioară a Programului de Convergență a prevăzut un deficit bugetar de 2,9% din PIB în anul 2008, calculat pe baza bugetului aprobat. În baza datelor de execuție, deficitul bugetar realizat a fost de 5,4% din PIB. Pe termen mediu, deficitul prognozat se situează la 2,9% din PIB.

-% din PIB

Tabelul 4.1 Compararea deficitului bugetar	2007	2008	2009	2010	2011
1. PC noiembrie 2007	2,9	2,9	2,9	2,4	
2. PC aprilie 2009	2,5	5,4	5,1	4,1	2,9
3. diferențe (2-1)	-0,4	2,5	2,2	1,7	

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

5. FINANȚELE GUVERNAMENTALE - DEFICIT ȘI DATORIE

5.1 Politica fiscală și bugetară

Strategia bugetară a Guvernului urmărește refacerea credibilității și stabilității finanțelor publice pe termen scurt și mediu, prin promovarea unei combinații de măsuri concrete și coerente care să conducă la o limitare a deficitelor bugetare, la o diminuare a nevoii nete de finanțare a sectorului guvernamental în condițiile alocării unui nivel ridicat de resurse pentru investițiile publice.

Alocarea unor sume importante pentru cheltuielile de investiții reprezintă principalul mijloc de limitare a efectelor crizei internaționale asupra ritmului de creștere economică și de compensare parțială a reducerii activității din sectorul privat. Formarea brută de capital fix din surse bugetare se va majora la 6,4% din PIB în anul 2009, în condițiile în care formarea brută de capital fix din sectorul privat se va reduce cu circa 11%, în termeni reali.

Pentru corectarea dezechilibrelor macroeconomice și prevenirea amplificării acestora pe parcursul orizontului de proiecție este necesară coordonarea politicilor macroeconomice, în special a celei fiscale și de venituri cu cea monetară. De aceea, obiectivele Guvernului în proiectarea politicii fiscale constau în asigurarea sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu și repartizarea echitabilă între generații a impozitelor și cheltuielilor, iar pe termen scurt, susținerea politicii monetare, în particular funcționarea simetrică a stabilizatorilor automați pentru limitarea volatilității economiei, revenirea inflației și ratei de dobândă la un nivel redus.

Guvernul României își stabilește în continuare ca obiectiv fundamental asigurarea stabilității macroeconomice și susținerea procesului de creștere economică durabilă prin:

1. Promovarea unei combinații de politici macroeconomice coerente, prin menținerea unor politici bugetare și salariale prudente;
2. Crearea unui cadru fiscal și bugetar pe termen mediu obligatoriu;
3. Îmbunătățirea administrării veniturilor prin reforma administrației fiscale și reducerea costurilor de colectare;
4. Lărgirea bazei de impozitare în sectoare precum mediul înconjurător și cel agricol;
5. Îmbunătățirea drastică a gradului de eficiență a modului de cheltuire a fondurilor publice, prin stabilirea de priorități clar formulate, în special pentru proiectele de investiții, prin coordonarea orizontală a politicilor economice.

O conduită mai puțin restrictivă a politicii fiscale față de coordonatele scenariului de bază s-ar manifesta prin dificultăți de finanțare a deficitului bugetar și o amplificare a competiției între sectorul public și cel privat pentru atragerea resurselor de finanțare disponibile. În contextul estimării unei reduceri a surselor de finanțare totale ca efect al crizei financiare, această conduită ar avea ca efect creșterea dificultății accesului sectorului privat pe piața de creditare și, *ceteris paribus*, diminuarea ritmului de creștere economică cu efecte negative asupra dinamicii veniturilor bugetare.

Deficitul structural al bugetului va ajunge la un nivel de 0,9% din PIB în 2012, respectând prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere revizuit, implicând o marjă de siguranță suficientă pentru a evita depășirea nivelului de 3% din PIB în condițiile apariției unei posibile încetiniri a ritmului de creștere a PIB.

Caracterul complex în care se va implementa politica fiscal bugetară derivă din necesitatea derulării ordonate a procesului de ajustare a dezechilibrelor macroeconomice, în vederea prevenirii producerii unei contracții masive și de durată a activității economice.

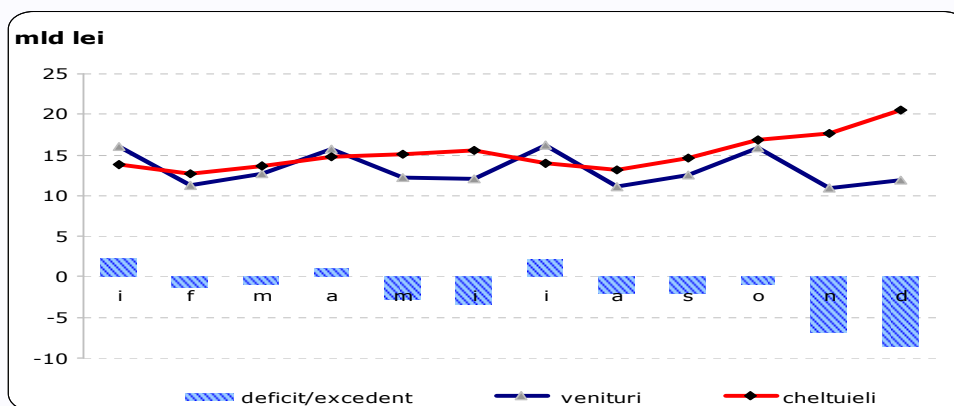
Viziunea Guvernului în domeniul **politicii fiscale** este centrată pe asigurarea unui mediu stimulat și nediscriminatoriu, concentrându-se în același timp pe măsuri de consolidare a transparenței, stabilității și predictibilității. În plus, îmbunătățirea sustenabilității finanțelor publice are o importanță crucială ținând cont de perspectivele demografice nefavorabile.

5.2 Evoluția finanțelor publice în 2008

În anul 2008, politica bugetară a fost expansionistă, prociclică și a condus la acumularea unor dezechilibre macroeconomice semnificative manifestate prin deficite bugetare și de cont curent și o rată a inflației ridicate. Lipsa de predictibilitate a politicii fiscal-bugetare și derapajul bugetar înregistrat pe parcursul anului trecut au facilitat degradarea rapidă de percepție, confirmată de reducerea calificativelor acordate României de către agențiile de rating, amplificarea presiunilor în sensul deprecierei leului și creșterea costurilor de finanțare.

La finalul anului 2008 situația finanțelor publice s-a deteriorat considerabil, deficitul bugetar ajungând la 4,9% din PIB, potrivit metodologiei cash, și la 5,4% din PIB conform metodologiei europene, nivel de peste două ori mai mare decât ținta bugetară stabilită. Deficitul lunar al bugetului general consolidat și-a accentuat tendința de adâncire în trimestrul IV, fiind cel mai pronunțat în ultimii ani, deși creșterea economică de 7,1% în anul 2008 este una dintre cele mai ridicate din UE.

Graficul 5.1 Evoluția lunară a veniturilor și cheltuielilor bugetare în anul 2008

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Deși decelerarea activității economice în ultima parte a anului 2008 și efectele crizei de lichiditate bancară asupra agenților economici în contextul recentelor evoluții internaționale, au avut un impact negativ asupra colectării veniturilor la bugetul general consolidat, multiplele rectificări bugetare au accentuat caracterul inflaționist și prociclic al politicii bugetare prin majorarea veniturilor și cheltuielilor programate într-un mod nesustenabil.

Veniturile totale² realizate în anul 2008 au reprezentat 32,8% din PIB (165,5 mld lei), în comparație cu veniturile programate prin buget în sumă de 37,2% din PIB (191 mld lei). Principalele categorii de venituri supraestimate includ fondurile europene (nerealizare de 1,6% din PIB), TVA (nerealizare de 1,2% din PIB), accize (nerealizare de 0,5% din PIB), impozitul pe profit (nerealizare de 0,5% din PIB) veniturile nefiscale (nerealizare de 1,3% din PIB).

Cheltuielile publice au înregistrat o dinamică ridicată în anul 2008, nefiind orientate către activități productive. Cheltuielile de personal prezintă o creștere nominală de 35,4% față de anul 2007, atingând un nivel de 9,1% PIB și un procent de 24% din nivelul total al cheltuielilor publice.

Numărul de posturi ocupate în administrație a crescut cumulativ în perioada 2005-2008 cu aproximativ 162,5 mii de posturi (13%), ajungând la 1.394,2 mii, dinamicile cele mai mari înregistrându-se în administrația centrală care s-a extins cu 50 de mii de posturi (17%) și instituțiile finanțate din venituri proprii și subvenții care au avut o creștere a numărului de posturi ocupate de 28%. De asemenea, în această perioadă numărul de posturi aprobate a crescut cu 214,9 mii ajungând la 1.531,9 mii în anul 2008.

Cheltuielile de personal din sectorul bugetar s-au dublat în perioada 2005-2008, iar cea mai mare pondere în totalul cheltuielilor de personal o deține administrația locală.

² Includ instituțiile autofinanțate, metodologia cash.

Tabelul 5.1 Dinamica cheltuielilor de personal pe principalele bugete

	2005		2006		2007		2008	
	mil lei	% din total	Mil lei	% din total	mil lei	% din total	mil lei	% din total
Administrație centrală	7.654	35,8%	10.587	38,4%	13.709	40,7%	16.484,3	36,1%
Administrații locale	8.035	37,6%	10.628	38,5%	12.052	35,8%	16.541,2	36,3%
Instituții finanțate integral/parțial din venituri proprii	5.668	26,6%	6.379	23,1%	7.935	23,5%	12.582,8	27,6%
Total	21.356	100%	27.594	100,0	33.696	100%	45.608,3	100,0

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

În plus, se constată o tendință sistematică de scădere a ponderii cheltuielilor cu salariile de bază în totalul cheltuielilor cu salariile, coroborată cu creșterea ponderii cheltuielilor cu indemnizațiile, sporurilor și cheltuielilor salariale în natură. Astfel, ponderea salariilor de bază în totalul cheltuielilor salariale a scăzut de la 55% în anul 2005 la 48% în anul 2008, în timp ce celelalte componente ale câștigului salarial și-au majorat ponderea în totalul cheltuielilor de personal de la 27% în anul 2005 (45% din cheltuielile salariale) la 36% în anul 2008 (52% din cheltuielile salariale). Ca dinamică, salariile de bază au crescut cumulativ cu 79% în timp ce sporurile au crescut cu 136%, iar cheltuielile pentru premiere și ore suplimentare cu 272%. De altfel, premiile și orele suplimentare și-au dublat ponderea în totalul cheltuielilor de personal în perioada de referință, de la 5% în anul 2005 la 10% în anul 2008.

Cheltuielile cu bunurile și serviciile au avansat cu 27% comparativ cu anul precedent, ajungând la 6,4% din PIB, în timp ce cheltuielile de capital au înregistrat o pondere de 4,7% din PIB față de nivelul programat de 5,2% din PIB. Deficitul bugetar excesiv a condus la creșterea cu 16,4 mld lei a datoriei publice guvernamentale la 30 noiembrie 2008 față de sfârșitul anului 2007.

5.3 Evoluția finanțelor publice pe termen mediu

Evoluția finanțelor publice pe termen mediu este marcată de poziția inițială bugetară deteriorată în anul 2008 și de contextul internațional și european dificil. Prognoza privind creșterea economică continuă să fie grevată de un spectru larg de elemente de incertitudine, cele mai semnificative fiind legate de perspectivele activității economice și ale sentimentului piețelor din UE.

Recunoscând necesitatea unei ajustări semnificative pentru restabilirea echilibrului finanțelor publice, în contextul unei creșteri economice mai scăzute prognozată pentru 2009, Guvernul a decis promovarea unei combinații de politici economice și bugetare care să:

- să conducă la o diminuare a deficitelor bugetare și a nevoilor nete de finanțare ale sectorului public;
- să limiteze efectele crizei financiare internaționale asupra economiei românești;
- să consolideze nivelul veniturilor bugetare prin promovarea unor măsuri de largire a bazei de impozitare, îmbunătățire a colectării și de creștere a unor anumite categorii de taxe;
- să mențină sub control și să raționalizeze dinamica cheltuielilor curente, de funcționare ale administrației publice (cheltuielile cu salariile, materiale etc.)
- să creeze și să mențină un spațiu suficient de investiții publice.

În consecință bugetul reprezintă un angajament pentru realizarea unui progres semnificativ și continuu în consolidarea fiscală pentru următorii trei ani. Politica fiscală va fi caracterizată de coerență, predictibilitate și stabilitate prin elaborarea și rescrierea unor proiecte ale Codului fiscal și Codului de procedură fiscală, unitar integrate și armonizate cu directivele UE, precum și cu realitățile economice. Consolidarea bazei veniturilor bugetare este în continuare esențială pentru asigurarea resurselor necesare dezvoltării economice și îndeplinirii angajamentelor României asumate în calitate de stat membru al UE.

Reevaluarea principalilor indicatori macroeconomici, reglementarea și implementarea măsurilor de reformă impuse de recente evoluții macroeconomice, precum și a celor care fac obiectul acordului de împrumut încheiat între România și Fondul Monetar Internațional (FMI), Comisia Europeană, Banca Mondială și celelalte instituții financiare au determinat rectificarea bugetului pe anul 2009. Totalul resurselor bugetare disponibile a scăzut cu 6,2 miliarde lei în condițiile reducerii veniturilor bugetare și fondurilor nerambursabile estimate precum și creșterii deficitului bugetar:

Tabelul 5.2 Structura resurselor disponibile în anul 2009

	Buget inițial (mld.lei)	Buget inițial % PIB	Buget rectificat (mld.lei)	Buget rectificat % PIB
Total, din care	205,6	35,5%	199,4	37,5%
Venituri din economie	183,5	31,7%	166,7	31,4%
Fonduri nerambursabile	10,27	1,8%	8,5	1,5%
-preaderare	5,13	0,9%	4,6%	0,9%
-postaderare	5,14	0,9%	3,9%	0,7%
Deficit public	11,78	2,0%	24,4	4,6%

În contextul revizuirii proiecției de creștere economică pentru anul 2009 de la 2,5% la -4%, veniturile bugetului general consolidat sunt estimate la 175 mld lei (32,9% din PIB), în creștere cu 0,3 pp față de anul 2008. În totalul veniturilor bugetare au fost incluse și resursele suplimentare generate de revenirea la nivelul contribuțiilor sociale

din ianuarie 2008 (4,34 mld lei), devansarea în anul 2009 a programului de creștere aferent accizelor pentru țigarete și alte produse din tutun, prevăzut pentru anul 2010 (0,59 miliarde lei). În comparație cu bugetul adoptat inițial, veniturile bugetare au fost revizuite în scădere cu 18,8 mld lei (printre care: TVA 5 mld lei, accize 2,6 mld lei, impozitul pe profit 1,7 mld lei, impozitul pe venit 1,8 mld lei, contribuții de asigurări sociale 2,3 mld lei, venituri nefiscale 3,2 mld lei) iar cheltuielile bugetare au fost ajustate cu 6,2 mld lei.

În primele trei luni ale anului 2009 deficitul bugetului general consolidat a înregistrat un deficit de 1,5% din PIB față de un buget echilibrat atins în aceeași perioadă a anului anterior. Această evoluție a fost determinată de reducerea veniturilor bugetului general consolidat cu 0,8 pp de la 8% din PIB în martie 2008 la 7,2% din PIB în martie 2009 (scădere nominală de 5,5% față de perioada de referință). De asemenea, cheltuielile bugetului general consolidat s-au majorat atât ca pondere în PIB, de la 8% în martie 2008 la 8,5% din PIB în martie 2009 cât și nominal cu 8,7% față de perioada de referință. În structura bugetului general consolidat, bugetul de stat prezintă un deficit în primul trimestru de 1,9% din PIB în timp ce bugetele locale prezintă un excedent de 0,4% din PIB.

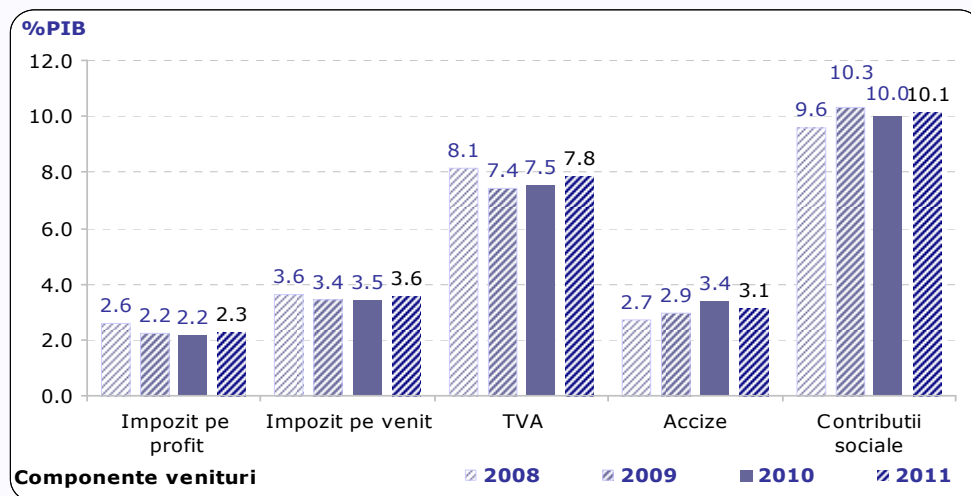
Tabelul 5.3 Principalele evoluții fiscal bugetare în perioada 2009-2012

Legislație	Prognoza 2009-2012
Impozitul pe venit	
Menținerea cotei unice de impozitare directă de 16% a veniturilor și asigurarea echității în repartizarea sarcinii fiscale pentru persoanele cu venituri mici.	Reducerea nominală de 1% față de anul 2008, în scădere cu 0,2 pp ca pondere în PIB. Evoluția este determinată în principal, de creșterea moderată a câștigului salarial mediu brut și de reducerea numărului mediu de salariați în anul 2009 față de anul 2008.
Eliminarea temporară a impozitului pe veniturile din dobânzile la depozitele bancare, inclusiv ale nerezidenților, în vederea stimulării economisirii. (2009).	Pe termen mediu estimăm aceeași evoluție prudentă a salariilor în concordanță cu productivitatea iar încasările din impozitul pe venit se vor stabili la 3,6% din PIB în 2011.
Impozitul pe profit	
Menținerea cotei unice de impozitare directă de 16%.	Reducere nominală de 10% față de anul 2008, în scădere cu 0,4 pp ca pondere în PIB față de anul trecut.
Introducerea unui impozit minim datorat de contribuabilii care declară impozit pe profit mai mic decât impozitul minim propus, precum și de către microîntreprinderile care declară impozit pe veniturile microîntreprinderilor mai mic decât impozitul minim propus.	Evoluția este influențată de diminuarea activității economice în anumite sectoare de activitate, precum și de costurile mari de finanțare ale agenților economici în anul 2009. Estimăm că veniturile din impozitul pe profit vor reveni la nivelul de 2,3% din PIB în 2011 în contextul relansării creșterii economice.

Legislație	Prognoza 2009-2012
Impozitarea rezervelor din reevaluarea mijloacelor fixe, inclusiv a terenurilor, efectuate după data de 1 ianuarie 2004, pe măsura amortizării fiscale sau la momentul scăderii din gestiune a acestora.	
Neimpozitarea profitului reinvestit.	
TVA	
Mentținerea actualelor cote de TVA.	Reducere nominală de 3% față de anul 2008, în scădere cu 0,7 pp ca procent în PIB față de anul 2008.
Excluderea, până la data de 31.12.2010, a dreptului de deducere pentru TVA aferentă achizițiilor de vehicule rutiere motorizate care sunt destinate exclusiv pentru transportul rutier de persoane, precum și pentru taxa aferentă achizițiilor de combustibil destinat utilizării pentru vehiculele care au aceleași caracteristici, aflate în proprietatea sau în folosința persoanei impozabile, cu excepția vehiculelor care se înscriu în unele categorii.	Veniturile din TVA sunt influențate în anul 2009 de restrângerea activității economice în anumite sectoare de activitate, ce determină o scădere a valorii adăugate în aceste sectoare. Pe termen mediu veniturile din TVA vor înregistra o evoluție ascendentă în contextul implementării măsurilor privind îmbunătățirea colectării și vor atinge 7,8% din PIB în anul 2011.
Introducerea obligației depunerii lunare a decontului de taxă pe valoarea adăugată de către persoanele impozabile care vor realiza achiziții intracomunitare, chiar dacă au o cifră de afaceri sub plafonul de 100 mii Euro.	
Accize	
Devansarea programului de creștere a accizelor pentru țigarete și produse din tutun în 2009 (respectiv la 1 aprilie și 1 septembrie).	Creștere nominală de 14% față de anul 2008, în creștere cu 0,2 pp ca procent în PIB față de anul 2008.
Majorarea accizelor în anul 2009 pentru unele grupe de băuturi alcoolice, cu impact bugetar și în anul 2010.	Se așteaptă ca veniturile din accize să atingă 3,1% din PIB în anul 2011.
Contribuții la asigurările sociale	
Revenirea la nivelul contribuțiilor de asigurări sociale din semestrul I 2008.	Înregistrează o dinamică accelerată în cadrul veniturilor bugetare, de 13%, (în creștere cu 0,7 pp din PIB) față de anul 2008, în condițiile majorării ratei de contribuție de asigurări sociale de stat la angajator cu 2,3 pp și cu 1 pp la angajat.
Reglementarea prin Codul fiscal a contribuțiilor de asigurări sociale.	Evoluția moderată a câștigului salarial mediu brut pe termen mediu va conduce la diminuarea ponderii contribuțiilor până la 10,1% din PIB în anul 2011.

Cadrul bugetar pe termen mediu este orientativ și nu include măsurile fiscale și administrative ce vor fi luate pentru creșterea ponderii veniturilor în PIB pe termen mediu. Acest cadru va fi ajustat odată cu finalizarea viziunii fiscal bugetare pe termen mediu care va fi concretizată în perioada următoare într-o Cartă a finanțelor publice.

Graficul 5.2 Evoluția veniturilor bugetare în perioada 2008-2011

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice (calculate conform metodologiei cash)

Ajustarea deficitului bugetar de la 5,4% din PIB înregistrat în anul 2008 la 5,1% din PIB (metodologia europeană ESA 95) prevăzut pentru anul 2009 reprezintă o țintă realistă a Guvernului, ținând cont de contextul economic dificil național și internațional.

Prin bugetul inițial adoptat pentru anul 2009 Guvernul a propus ajustarea cheltuielilor pentru bunuri și servicii cu 1,6% din PIB (reducerea nominală a acestora cu 15%), a subvențiilor cu 0,4% din PIB și a cheltuielilor de personal cu 0,9% din PIB, până la nivelul de 7,5% din PIB. Suplimentar, bugetul a fost rectificat pe partea de cheltuieli prin reducerea acestora față de bugetul aprobat cu 6,2 mld lei, din care 1,9 mld lei reprezintă ajustarea cheltuielilor de personal, 1,5 mld lei ajustarea cheltuielilor cu bunuri și servicii, 3,3 mld lei reducerea transferurilor iar 1,7 mld lei reducerea cheltuielilor cu investițiile. Cheltuielile cu dobânzile au fost majorate cu 1,8 mld lei pentru acoperirea costurilor de finanțare ale deficitului bugetar.

Măsurile adoptate prin ordonanța de rectificare bugetară vizează diminuarea efortului bugetar prin:

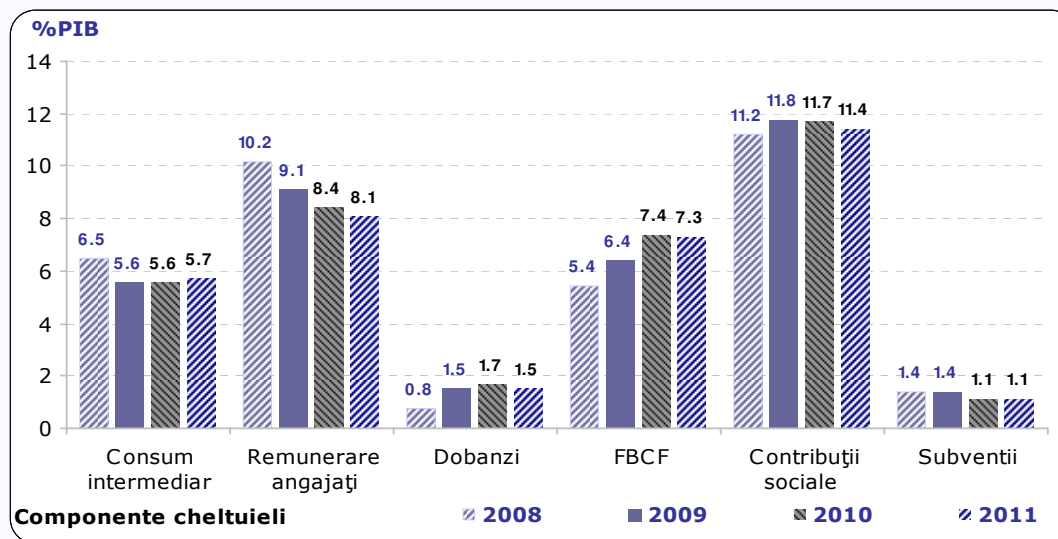
- eliminarea /reducerea unor sporuri sau indemnizații pentru anul în curs
- blocarea tuturor posturilor vacante cu excepția unui procent de maxim 15% din posturile care se vor vacanta ulterior intrării în vigoare a actului normativ.

-interzicerea achiziționării de autoturisme, mobilier și aparatură birotică, inclusiv a obiectelor de inventar de natura acestora.

-monitorizarea agenților economici cu capital sau patrimoniu integral sau majoritar de stat și filialelor acestora, sub aspectul încadrării în programele de reducere a arieratelor, creanțelor și pierderilor, precum și a cheltuielilor de personal prevăzute prin Bugetele de venituri și cheltuieli aprobate.

Pentru perioada 2010-2011 guvernul este decis să continue raționalizarea cheltuielilor curente prin reducerea subvențiilor și acordarea unor majorări salariale prudente la nivelul creșterii prețurilor de consum și blocarea angajării în sectorul public, inclusiv analizarea structurilor organizatorice și funcțiilor instituțiilor finanțate din venituri proprii, pe baza cărora vor fi elaborate propunerile de raționalizare a cheltuielilor acestora. În acest sens, Guvernul a hotărât instituirea unui sistem coerent de salarizare plecând de la principiile echității și proporționalității prin promovarea până la sfârșitul anului a unei legislații unitare în ceea ce privește salarizarea personalului din sistemul bugetar.

Graficul 5.3 Evoluția componentelor de cheltuieli bugetare în perioada 2008-2011

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Cheltuielile cu dobânzile vor rămâne pe termen mediu la nivelul de 1,5% din PIB înregistrat în anul 2008. Funcționarea stabilizatorilor automați va sprijini economia prin creșterea cheltuielilor cu asistența socială la 11,8% din PIB în anul 2009; odată cu relansarea așteptată a economiei aceste cheltuieli vor încetini până la 11,4% din PIB în anul 2011.

Formarea brută de capital fix va crește de la 5,4% din PIB în anul 2008 la 6,4% din PIB în anul 2009 și 7,4% din PIB în anul 2010. Sursele de finanțare ale investițiilor sunt resursele interne și fondurile europene.

Tabelul 5.4 Sursele de finanțare ale investițiilor publice	2009	
	mld eur	% din PIB
Total, din care:	8,9	7,1
Resurse interne	5,2	4,1
Fonduri de preaderare	0,9	0,7
Fonduri de postaderare ³	1,9	1,5
Proiecte cu finanțare rambursabilă	1,0	0,8

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice (calculate conform metodologiei cash)

Principalele sectoare care au o pondere ridicată în totalul investițiilor publice sunt transporturile (20,2%), lucrările publice și locuințele (8,2%), infrastructura agricolă (13%), educația (5,8%), protecția mediului (3,7%) și bugete locale (32,7%).

Tabelul 5.5 Alocarea investițiilor pe ordonatori de credite in anul 2009	milioane lei	% din total
Total	37.931	100%
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii	7.659	20,19%
Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale	4.920	12,97%
Ministerul Dezvoltării Regionale și Locuinței	3.100	8,17%
Ministerul Educației, Cercetării și Inovării	2.195	5,79%
Ministerul Mediului	1.390	3,66%
Bugetele locale	12.422	32,75%
Alți ordonatori de credite	6.245	16,46%

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Proiecția bugetară a guvernului include și efectele pachetului de limitare a efectelor crizei asupra României, constând în măsuri pentru relansarea și stimularea creșterii economice, măsuri pentru finanțarea economiei și creșterea lichidității și măsuri sociale.

³ Includ cofinanțarea națională în valoare de aproximativ 2.4 mld lei

5.4 Impactul aderării la Uniunea Europeană asupra finanțelor publice

Realizarea unui nivel înalt de absorbție a fondurilor europene în perioada 2007-2013 reprezintă unul dintre obiectivele strategice ale României și, în același timp, fructificarea unui beneficiu major al aderării la UE. Acest deziderat presupune concentrarea unor eforturi substanțiale pentru asigurarea unui sistem eficient de accesare și implementare a fondurilor și eliminarea/limitarea oricăror bariere ce pot afecta procesul de absorbție.

milioane euro

Tabelul 5.6 Repartizarea sumelor alocate României în perioada 2007-2015

Instrument	Public	Privat	Total
Fonduri Structurale și de Coeziune	11.641,2	7.571,0	19.213,0
Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală	1.968,1	6.054,4	8.022,5
Fondul European pentru Pescuit	57,7	173,0	230,7
Fondul European de Garantare Agricolă		6.884,0	6.884,0
Total	13.667,8	19.682,4	34.350,2

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Pentru absorbția fondurilor de preaderare, perioada 2009-2010 este decisivă având în vedere faptul că primirea fondurilor PHARE, ISPA și SAPARD va înceta după realizarea integrală a programelor finanțate din aceste fonduri, în funcție de angajarea și efectuarea plăților convenite cu Comisia Europeană.

Din fondurile post-aderare, pentru perioada 2009-2011 sunt estimate a fi rambursate de UE sume totale de 11.814,8 mil. euro.

milioane euro

Tabelul 5.7 Repartizarea sumelor din fonduri post-aderare estimate a fi rambursate de UE in perioada 2009-2011

Instrument/An	2009	2010	2011	Total 2009-2011
Fonduri Structurale și de Coeziune	1.031,7	3.678,8	3.496,9	8.207,4
Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală	617,3	315,0	449,6	1.381,9
Fondul European pentru Pescuit	17,0	7,9	9,5	34,4
Fondul European de Garantare Agricolă	666,3	775,6	749,2	2.191,1
Total	2.332,3	4.777,3	4.705,2	11.814,8

În contextul noii abordări privind reflectarea în bugetul de stat a sumelor destinate finanțării propunerilor de proiecte și proiectelor ce urmează să fie implementate de beneficiarii din administrația publică în cadrul programelor aferente Politicii de Coeziune a UE, Politicilor Agricole Comune și de Pescuit, precum și altor facilități și instrumente postaderare care funcționează pe principiul rambursării cheltuielilor către beneficiari, veniturile bugetului vor reflecta o parte din cheltuielile bugetare respective corespunzătoare sumelor convenite a fi rambursate de UE. Aceste sume vor fi înregistrate ca venit al bugetului din care au fost finanțate proiectele.

Totodată, la sumele reflectate în veniturile bugetului, se adaugă cele rambursate de UE în contul cheltuielilor destinate beneficiarilor din sectorul privat, care nu fac obiectul reflectării în buget.

Pentru anul 2009 cheltuielile aferente proiectelor cu finanțare post-aderare ale administrației publice centrale și locale și cofinanțării programelor cu finanțare comunitară sunt estimate la 7,6 mld lei (1.43% din PIB). Veniturile din fondurile de post-aderare estimate pentru anul 2009 sunt de 4,8 mld lei, reprezentând 0,9% din PIB⁴.

Realizarea nivelului prognozat al veniturilor din fonduri post-aderare este direct condiționată de accelerarea ritmului de absorbție a fondurilor. În acest sens, un rol important îl va avea grupul interministerial de monitorizare a implementării fondurilor europene, coordonat de Primul-ministru și care va analiza săptămânal gradul de atragere a acestor fonduri.

În cadrul acestui organism, Ministerul Finanțelor Publice va avea o contribuție majoră, în calitate de instituție coordonatoare a procesului bugetar și de coordonator național al gestionării fondurilor PHARE, ISPA și instrumentelor structurale. În tabelul următor este prezentată finanțarea prin buget a proiectelor finanțate din fonduri externe nerambursabile de la Uniunea Europeană, precum și estimarea sumelor ce vor fi rambursate de către UE în contul prefinanțării din buget a proiectelor post-aderare.

⁴ Estimarea a avut în vedere ratele de intervenție comunitară stabilite pentru diversele instrumente de finanțare.

-milioane lei-

	2009	2010	2011
Preaderare			
Cheltuieli din fonduri de la UE	3.516	740	6
Cofinanțare de la buget (FNP)	1.421	1.362	296
Postaderare			
Venituri *)	4.755	10.134	10.905
Cheltuieli**)	7.583	16.551	18.986

*) Reprezintă sume cuvenite a fi rambursate de UE în contul plăților deja efectuate din buget pe seama fondurilor UE

***) Cuprinde valoarea totală a proiectelor prevăzută la titlul VIII "Proiecte cu finanțare din FEN postaderare", plus cofinanțarea asistenței financiare nerambursabile postaderare de la CE prevăzută la titlul VII "Alte transferuri"

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Aceste estimări sunt orientative, nivelul de absorbție a fondurilor europene fiind monitorizat continuu de către Guvern, care va identifica și promova soluțiile necesare pentru creșterea absorbției pe termen mediu și pentru remedierea problemelor care au fost identificate în vederea valorificării depline a acestor finanțări în procesul de dezvoltare națională.

5.5 Calculul deficitului structural și ciclic

Pentru a estima elasticitatea impozitelor și taxelor, precum și elasticitatea cheltuielilor, s-a aplicat metodologia OCDE și a CE, descrisă de van den Noord (2000) și Girouard (2005). Această metodologie se bazează pe descompunerea fiecărei elasticități într-un număr de componente ce pot fi estimate prin utilizarea datelor existente și a tehnicilor econometrice specifice. Elasticitatea veniturilor (impozitului pe venit, impozitului pe profit, contribuțiilor la asigurări sociale, impozitelor indirecte) și a cheltuielilor este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 5.9 Elasticitatea veniturilor și cheltuielilor bugetare față de PIB

	Venituri			Cheltuieli	
	Elasticitatea impozitului pe venit	Elasticitatea contribuțiilor la asigurări sociale	Elasticitatea impozitului pe profit	Elasticitatea impozitelor indirecte	Elasticitatea cheltuielilor primare
Met. Van der Noord (2000)	1,04	0,76	1,20	0,97	-0,10

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice; Comisia Națională de Prognoză, RQM

Componentele structurale ale bugetului sunt obținute prin scăderea componentei ciclice din componenta buget curent, utilizând formula de mai jos:

$$CAB_t = B_t - B_t^C = B_t - \sum_j B_{t,j}^C$$

Componenta ciclică a fiecărei categorii de venituri și cheltuieli ($B_{t,j}^C$) este calculată prin utilizarea output gap-ului și a elasticității estimate față de PIB (α_j^{PIB}). Formula utilizată pentru a calcula componenta ciclică este următoarea:

$$B_{t,j}^C = B_{t,j} \times \alpha_j^{PIB} \times output_gap_t$$

Tabelul 5.10 Deficitul ciclic și structural (% din PIB)

% în PIB	2007	2008	2009	2010	2011
1. Creșterea PIB real	6,2	7,1	-4,0	0,1	2,4
2. Sold curent	-2,5	-5,4	-5,1	-4,1	-2,9
3. Plăți nete de dobândă	0,8	0,8	1,5	1,7	1,5
4. Output gap	4,30	6,40	-1,14	-3,50	-3,35
5. Componenta ciclică a bugetului	1,22	1,82	-0,34	-1,00	-0,97
6. Sold ciclic ajustat	-3,72	-7,22	-4,76	-3,10	-1,93
7. Sold primar ajustat	-2,92	-6,42	-3,26	-1,40	-0,43

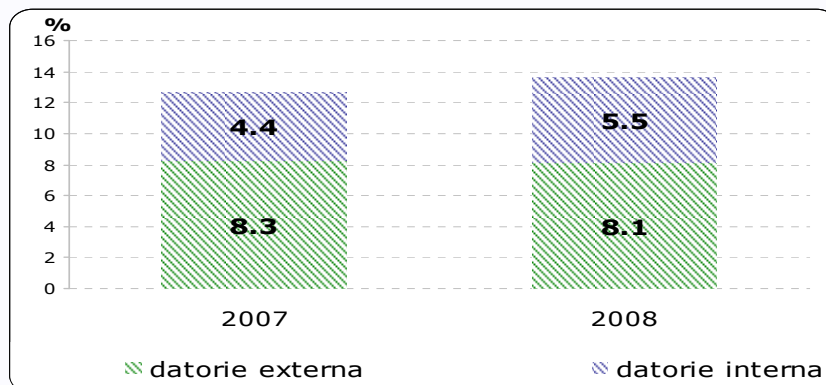
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice; Comisia Națională de Prognoză, RQM

Calculul pentru perioada 2007-2011 se bazează pe premisele PIB real și ale output gap-ului prezentate în tabelul de mai sus. Astfel, ținând cont de aceste ipoteze, se observă că deficitul ajustat ciclic primar a crescut la 6,42% din PIB în anul 2008 și este estimat să scadă până la 0,43% din PIB în anul 2011.

5.6 Datoria publică și strategia de administrare a datoriei

Gradul de îndatorare publică a României s-a situat sub 15% din PIB, net inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht. Astfel, pe fondul creșterii economice susținute, la sfârșitul anului 2007 datoria guvernamentală calculată conform metodologiei UE (ESA95) reprezenta 12,7% din PIB, în timp ce la sfârșitul lui 2008 nivelul acestui indicator a fost 13,6% din PIB, din care datoria internă 5,5%, iar cea externă 8,1%.

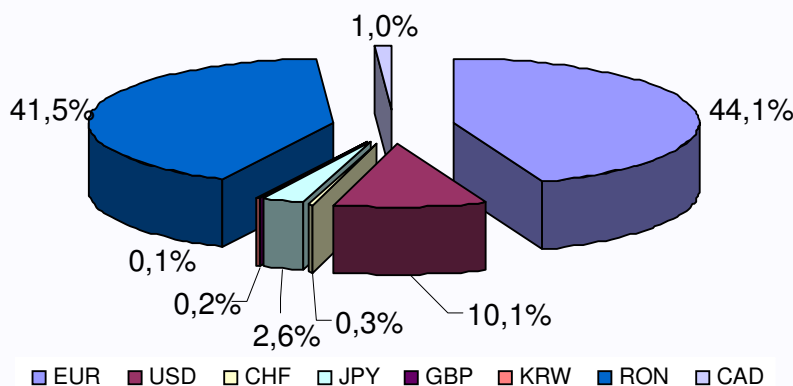
Graficul 5.4 Structura datoriei guvernamentale

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Structura datoriei guvernamentale la 31 decembrie 2008 pe instrumente de datorie arată că emisiunile de titluri guvernamentale reprezentau 41.7% din total datorie, diferența fiind acoperită cu împrumuturi. În ceea ce privește maturitatea inițială aferentă datoriei guvernamentale, 18,5% din datorie a avut scadența pe termen scurt, iar 81,5% a avut scadența pe termen mediu și lung. În același timp, trebuie menționat că în ceea ce privește structura datoriei guvernamentale după tipul ratei dobânzilor, 55,2% a fost datorie cu rată variabilă de dobândă. Datoria guvernamentală în monedă locală la sfârșitul lui 2008 reprezenta 41,5% din total datorie, în timp ce din datoria guvernamentală contractată în valută, cea mai mare pondere era reprezentată de datoria denominată în EUR, respectiv 44,1% din total datorie guvernamentală.

Graficul 5.5 Structura datoriei guvernamentale pe tipuri de valută

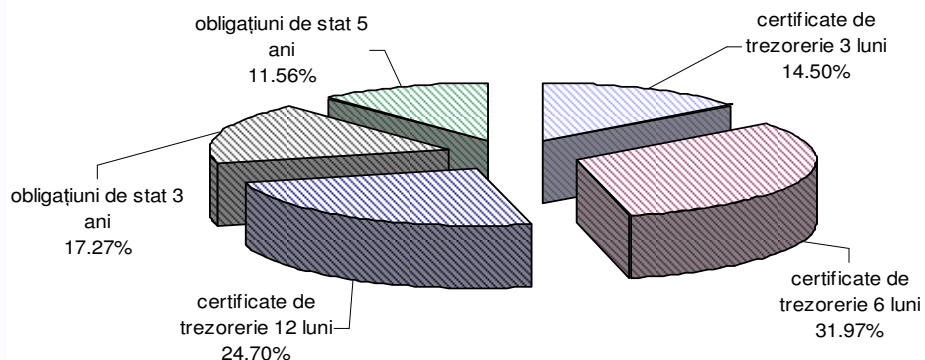
Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Finanțarea deficitului bugetar în anul 2008 și refinanțarea datoriei publice guvernamentale a fost realizată prin:

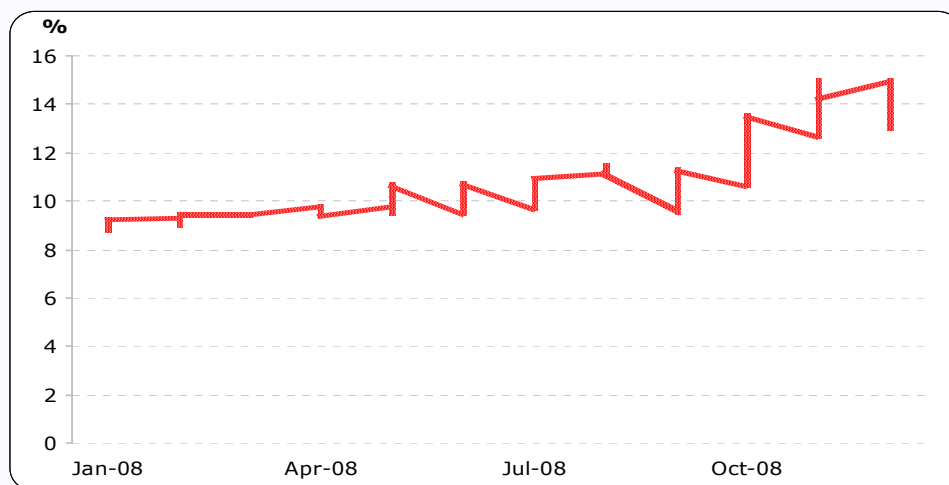
- emisiuni de certificate de trezorerie și obligațiuni de stat de tip benchmark pe piața internă în valoare de 12,5 mld lei și o emisiune de Euroobligațiuni pe piețele externe de capital, în valoare de 750 milioane Euro;
- trageri din împrumuturile destinate finanțării de proiecte contractate cu instituțiile financiare internaționale, în sumă de 2,2mld lei și tranșa de 250 de milioane de Euro din împrumutul contractat de la BEI, destinat cofinanțării contribuției de la bugetul de stat a programelor de investiții eligibile pentru asistența nerambursabilă UE;
- împrumuturi temporare din disponibilitățile contului curent general al trezoreriei statului în sumă de 12,3mld lei;
- împrumuturi contractate de autoritățile administrației publice locale în sumă de 3 mld lei;
- sume recuperate de către Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului din activele bancare neperformante și venituri din activitatea de privatizare, în sumă de 0,4 mld lei.

Astfel, în anul 2008 au fost emise în mod regulat titluri de stat pe piața internă, conform calendarului anunțat de emisiuni, în vederea îndeplinirii obiectivului de dezvoltare a pieței titlurilor de stat și de construire a curbei de randamente aferentă titlurilor de stat pe piața internă.

Graficul 5.6 Structura titlurilor de stat emise în anul 2008 pe tipuri de scadențe

Graficul 5.7 Evoluția randamentelor⁵ anualizate ale titlurilor de stat la data de 31 decembrie 2008

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

În ceea ce privește garanțiile de stat, reglementările legislative naționale în vigoare⁶ prevăd acordarea acestora de către Ministerul Finanțelor Publice numai în baza unei legi speciale emise în acest scop, pentru proiectele de importanță majoră și numai cu avizul Consiliului Concurenței în vederea respectării angajamentelor României în domeniul ajutorului de stat. În anul 2008 nu au fost emise garanții de stat.

- mil. EUR -

Tabelul 5.11 Garanții de stat	2005	2006	2007	2008
Valoarea garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne și externe, din care :	403,3	58,6	118,9	0,0
- contractate de autorități ale administrației publice locale	12,8	7,2	0,0	0,0
- contractate de operatori economici	390,5	51,4	118,9	0,0

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

În perioada 2009-2011 se va urmări realizarea obiectivului principal privind menținerea în limite sustenabile a nivelului datoriei publice guvernamentale și asigurarea surselor necesare finanțării deficitelor bugetare și a resurselor de plată a serviciului datoriei la un cost cât mai redus și un nivel al riscului acceptabil, în condițiile dezvoltării pieței titlurilor de stat.

⁵ Randamentul (rata nominală a dobanzii) este anualizat în funcție de scadența cu care sunt emise titlurile de stat. Astfel, dacă titlurile de stat au fost emise pe 3 luni, se folosește formula: $Y = ((1 + y/400)^4 - 1) * 100$, unde y = randamentul.

⁶ Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.64/ 2007

Finanțarea deficitului bugetar se va realiza în principal din surse interne, și în completare din surse externe, încercându-se, în funcție și de evoluțiile piețelor financiare interne și externe, încadrarea în obiectivele incluse în Strategia privind administrarea datoriei publice guvernamentale pentru perioada 2008-2010, printre care cele mai importante sunt:

1. creșterea controlată a datoriei publice guvernamentale;
2. reducerea costurilor cu datoria publică guvernamentală pe termen mediu și lung;
3. limitarea riscurilor aferente portofoliului de datorie publică guvernamentală;
4. dezvoltarea pieței titlurilor de stat.

Până la 31 martie 2009, pe baza consultărilor cu participanții pe piața titlurilor de stat în ceea ce privește volumul și instrumentele de datorie utilizate pentru finanțarea deficitului bugetar, au fost emise titluri de stat în valoare de 20,3 mld lei, din care certificate de trezorerie în valoare de 20,0 mld. lei cu scadențe la 1, 3, 6 luni și 1 an, diferența fiind reprezentată de obligațiuni de tip benchmark cu scadența de 3 și 5 ani. Prin această politică agresivă de emitere de titluri de stat pentru acoperirea necesarului de finanțare încă din prima parte a anului 2009 se intenționează crearea unui buffer în trezoreria statului, astfel încât să se reducă intervențiile trezoreriei statului pentru acoperirea golurilor temporare. Comparativ cu randamentul titlurilor de stat emise în luna decembrie, randamentul titlurilor de stat emise în luna martie s-a redus în medie cu 2,75% în funcție de scadența titlurilor de stat, iar urmare deciziei BNR din 6 mai 2009 de a reduce rata dobânzii de politică monetară la 9,5% și a țintei de inflație medie stabilită în acest an la 5,8%, se așteaptă ca nivelul acestor randamente să se reducă ușor în continuare. În prezent, randamentele maxime acceptate la licitațiile pentru titlurile de stat se situează la nivelul de 11,5%.

Ministerul Finanțelor Publice are în vedere utilizarea în continuare, în procesul de finanțare, a împrumuturilor externe, din cadrul pachetului de finanțare extern care urmează a fi contractat de la FMI, Comisia Europeană, Banca Mondială și alte instituții financiare internaționale, în valoare totală de 19,95 miliarde euro, se estimează că o sumă de aprox. 2,0 mld. Euro va putea fi trasă în anul 2009 în cadrul facilității de asistență tehnică financiară pe termen mediu de la CE și o sumă de 500 milioane Euro în cadrul împrumuturilor de tip DPL contractate de la Banca Mondială, sume care vor putea fi utilizate pentru finanțarea deficitului bugetar și refinanțarea datoriei publice scadente. Împrumutul FMI în cadrul aranjamentului stand-by, ce se va utiliza de BNR pentru consolidarea rezervei valutare și susținerea balanței de plăți, în valoare de 12,95 miliarde Euro, nu a fost inclus în indicatorul *datorie guvernamentală* prezentat în tabelul 3 conform metodologiei ESA95. Dacă se are în vedere și acest împrumut atunci nivelul datoriei va ajunge la sfârșitul anului 2011 să reprezinte 30,8 % din PIB.

5.7 Analize de sensibilitate

5.7.1 Analiza pe Buget

Pe partea de venituri, încasările din impozite și taxe sunt în mod evident influențate de consumul nominal și de fondul de salarii. Față de scenariul macroeconomic de bază, am estimat pentru anul 2009 influența creșterii medii mai reduse a salariului brut pe economie de la 5,8% la 4,8%, o dinamică negativă a numărului salariaților de la 0,4% la -0,6% și o reducere a ritmului de creștere nominală a PIB-ului cu un punct procentual de la 12,83% la 11,83%.

Tabelul prezentat în continuare ilustrează impactul pe care îl au modificările variabilelor macroeconomice menționate anterior asupra veniturilor bugetului general. După cum ne așteptam, impactul este negativ, și mai ales în cazul contribuțiilor sociale, o reducere a nivelului de angajare în economie determină o reducere a veniturilor bugetare de 0,11% din PIB, în timp ce o creștere mai redusă a salariului mediu brut pe economie determină o scădere de 0,07% din PIB.

Tabelul 5.12 Sensitivitatea veniturilor bugetului general consolidat față de modificările variabilelor macroeconomice

Categoria de impozite și taxe (ponderea în PIB)	Baza macroeconomică	Modificări ale bazei macroeconomice (pp)	Modificări ale veniturilor (% din PIB) 2009
1. Impozitul pe venitul personal (3,5%)	Salariul mediu brut	Redus cu 1	-0,024
	Nivelul de angajare	Redus cu 1	-0,029
2. Contribuțiile la asigurări sociale (9,9%)	Salariul mediu brut	Redus cu 1	-0,074
	Nivelul de angajare	Redus cu 1	-0,125
3. Impozitul pe profit (2,3%)	Salariul mediu brut	Redus cu 1	0,032
	Nivelul de angajare	Redus cu 1	0,043
	Produs intern brut	Redus cu 1	-0,01
4. Taxa pe valoarea adăugată (7,3%)	Salariul mediu brut	Redus cu 1	
	Nivelul de angajare	Redus cu 1	
	Produs intern brut	Redus cu 1	-0,018
Total	Salariul mediu brut	Redus cu 1	-0,066
	Nivelul de angajare	Redus cu 1	-0,111
	Produs intern brut	Redus cu 1	-0,028

Sursa : Ministerul Finanțelor Publice

5.7.2 Analiza de sensibilitate a datoriei publice

În acest subcapitol sunt analizate influența creșterii economice asupra ponderii datoriei guvernamentale în PIB, influența deprecierei/aprecierii monedei locale față de EURO asupra plăților de dobândă aferente datoriei guvernamentale și influența creșterii ratelor de dobândă asupra plăților de dobândă aferente datoriei guvernamentale.

Analiza influenței creșterii economice- Pentru analiza influenței diminuării ritmului de creștere economică asupra stocului de datorie publică, s-au utilizat două scenarii. Un prim scenariu este realizat pe baza proiecțiilor prezentate în cadrul macroeconomic pe termen mediu, iar cel de al doilea scenariu (scenariul alternativ) a fost construit pe baza ipotezei unei creșteri economice mai mici cu cca 1% față de scenariu de baza. În scenariul de bază ponderea datoriei guvernamentale în PIB va crește cu 8,4% în anul 2011 comparativ cu anul 2008 (de la 13,6% în anul 2008 la 22,0% în anul 2011), iar în scenariul alternativ ponderea datoriei guvernamentale în PIB crește cu 8,6% (de la 13,6% în anul 2008 la 22,2% în anul 2011).

Analiza influenței deprecierei/aprecierii monedei locale față de EURO și USD- Pentru această analiză s-au utilizat un scenariu de baza și un scenariu alternativ construit pe baza ipotezei deprecierei cu 5 % a monedei naționale față de EURO și USD pe termen mediu. Dacă în scenariul de baza ponderea plăților de dobândă în PIB va crește de la 0,77% în anul 2008 la 1,5% în anul 2011, în scenariul alternativ ponderea plăților de dobândă în PIB va crește până la 1,52 % în anul 2011.

Analiza influenței creșterii ratei de dobândă- Pentru această analiză s-au utilizat un scenariu de bază și un scenariu alternativ construit pe baza ipotezei unei creșteri a ratelor de dobândă (EURIBOR și LIBOR) cu 1% față de scenariu de bază. În scenariul de bază ponderea plăților de dobândă în PIB va crește de la 0,77 % în 2008 la 1,5% în anul 2011, în timp ce în scenariul alternativ ponderea plăților de dobândă în PIB va crește până la 1,53 % în anul 2011. .

Concluzionând, sensibilitatea portofoliului actual de datorie guvernamentală este redusă la fluctuațiile de creștere economică, rată a dobânzii și cursului de schimb valutar datorită în principal dimensiunii reduse a portofoliului de datorie guvernamentală.

5.8 Consecințele bugetare ale reformelor structurale în sectorul de pensii

În contextul problemelor legate de îmbătrânirea populației și de costurile aferente, este necesară continuarea reformării sistemului public de pensii și adâncirea sistemelor de pensii private pentru suplimentarea veniturilor din pensii.

În acest sens au fost luate măsuri legislative de lărgire a bazei de impozitare, cât și de atragere a unor noi categorii de contribuabili. Începând din ianuarie 2008, baza de impozitare este reprezentată de venitul brut realizat lunar (în loc de salariul brut

lunar). În plus, au fost introduse în baza de impozitare noi categorii de venituri: cenzoratele, consiliile de administrație, stimulentele, plata cu ora, indemnizația de clinică pentru medici. De asemenea, s-a eliminat plafonul de 5 salarii medii brute la stabilirea contribuției pentru asigurările sociale de stat plătite de asigurați.

Implementarea **sistemului de pensii obligatorii administrate privat** (pilonul II) a reprezentat o etapă importantă în reformarea sistemului de pensii. Deși pe termen scurt această măsură va avea un impact negativ asupra deficitului bugetar, pe termen lung se estimează că va reduce volumul cheltuielilor publice și va conduce la îmbunătățirea sustenabilității sistemului de pensii.

Pentru a evalua impactul bugetar al contribuțiilor la Pilonul II de pensii, s-au utilizat următoarele ipoteze:

- primul an de evaluare este anul 2008, rata de colectare este 95%,
- contribuția individuală este de 2% în 2008 și 2009, 2,5% în 2010 și 3% în 2011
- numărul contribuabililor cu vârsta de până la 35 de ani reprezintă 70% din numărul total de angajați,
- din numărul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 35-45 ani care contribuie la sistemul public de pensii, o pondere de 75% își va exercita opțiunea de a contribui la Pilonul II,
- venitul mediu brut, numărul mediu de angajați și distribuția după vârstă a acestora au fost prognozate în raport cu datele statistice pentru anul 2008 și de perspectivele demografice conform EUROPOP 2008.

Tabelul 5.13 Diminuarea contribuției la sistemul public de pensii

	2008	2009	2010	2011
Contribuții direcționate spre Pilonul 2 , mil. lei	832	1499	1928	2387
Pondere în PIB, %	0,20%	0,29%	0,36%	0,42%

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Analiza arată că impactul bugetar al implementării Pilonului II este relativ redus: valoarea contribuțiilor individuale direcționate către la Pilonul II, este de 0,2% din PIB în 2008, și va crește progresiv la 0,42% din PIB în 2011, ajungând la aproape 1% din PIB în anul 2017 când valoarea cotei direcționate din sistemul pay-as-you-go va atinge nivelul său maxim de 6%.

Pilonul III – schema de **pensii opționale administrate privat** a fost implementat în septembrie 2007. Dacă până la sfârșitul lunii septembrie 2007, s-au raportat doar 14,5 mii de participanți, în decembrie 2008 erau înscrise circa 151 mii de persoane, iar activele nete au totalizat 84 milioane lei. Fondurile care operează în cele 2 sisteme au investit majoritatea activelor în titluri de stat, obligațiuni de stat, depozite bancare etc.

6. CALITATEA FINANTELOR PUBLICE

6.1 Cheltuielile bugetare

Deteriorarea semnificativă a contextului macroeconomic și proiecțiile viitoare potențează importanța calității finanțelor publice, de aceea una dintre prioritățile principale ale Guvernului României pentru perioada următoare este consolidarea calității finanțelor publice prin îmbunătățirea eficienței, transparenței și responsabilității modului de utilizare a resurselor publice.

Pentru asigurarea resurselor bugetare necesare investițiilor și susținerii sectoarelor economice cu valoare adăugată mare, Guvernul are în vedere consolidarea politicii bugetare și implementarea începând cu următorul ciclu bugetar a unui cadru fiscal obligatoriu pe termen mediu, prin care să se realizeze ex-ante conexiunea între politicile publice prioritare, obiectivele acestora și resursele bugetare. Codul fiscal ce urmează a fi finalizat în perioada următoare, va conferi stabilitate și simplificare legislativă și va îmbunătăți predictibilitatea sistemului fiscal. Principiile cotei unice de impozitare vor fi menținute, de asemenea vor fi reglementate prin Codul fiscal contribuțiile de asigurări sociale și se introduce un sistem minim de impozitare pentru asigurarea concurenței loiale în mediul de afaceri și înlocuirea bazei impozabile volatile cu o bază impozabilă certă. În domeniul parafiscalității, din totalul de 489 taxe existente în prezent, se reduce numărul taxelor parafiscale cu 179 taxe/tarife (din care un număr de 99 sunt taxe și tarife de autorizare)- 36 de taxe/tarife se anulează iar 143 taxe/tarife se reduc prin comasarea unui număr de 264 taxe/tarife.

În ceea ce privește îmbunătățirea administrării fiscale, obiectivele de reformă vizează creșterea eficienței activității de administrare a veniturilor bugetare, cu scopul îmbunătățirii serviciilor oferite contribuabililor, creșterii transparenței și simplificării procedurilor de administrare în vederea reducerii costurilor de conformare voluntară.

Obiectivul cheie al politicii bugetare este alocarea cu prioritate a resurselor bugetare către proiecte de investiții în infrastructură economică cu o importantă capacitate de stimulare a creșterii potențiale. Sporirea cheltuielilor cu investiții publice, inclusiv prin creșterea volumului fondurilor europene absorbite va susține o dinamică pozitivă a investițiilor în economie, afectată de presiunea exercitată de evoluția creditului. De asemenea efectul de multiplicare a acestor investiții ar putea atenua impactul advers exercitat asupra cererii interne de previzibilă încetinire a dinamicii veniturilor salariale din sectorul privat, precum și de întărirea politicii cheltuielilor bugetare cu salariile și achizițiile de bunuri și servicii și de creșterea ratei șomajului din sectorul privat.

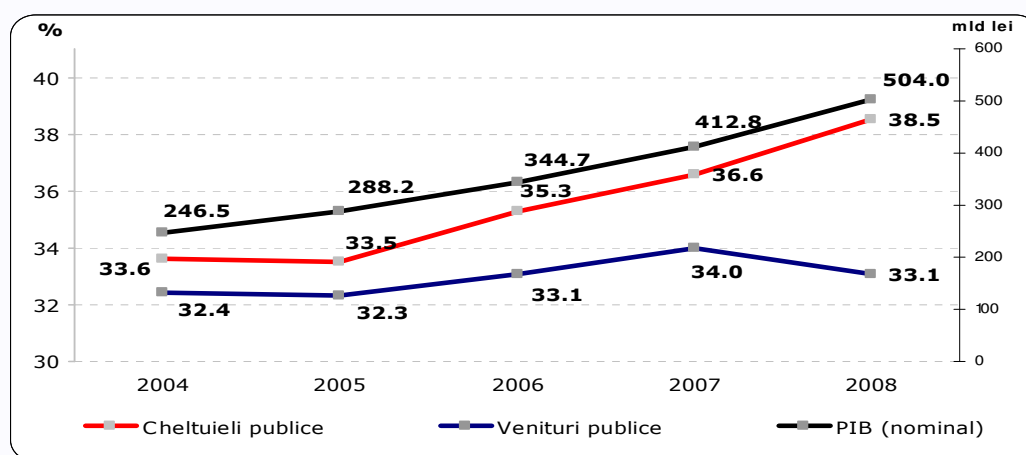
Având în vedere constrângerile fiscale din actualul context economic și prioritățile de investiții prezentate anterior, strategia bugetara are în vedere o mai mare austeritate și eficiență a cheltuielilor publice curente-ajustabile. Atitudinea austeră a

politicii bugetare, care să se concretizeze în reducerea deficitului bugetar și implicit a decalajului dintre economisire și investiții, reprezintă condiția esențială pentru minimizarea costurilor economice și sociale ale parcurgerii procesului necesar de ajustare a dezechilibrelor macroeconomice într-un context global advers, marcat de o prelungită criză economică și financiară.

6.2 Venituri bugetare

În ciuda creșterii economice din ultimii ani, ponderea veniturilor bugetare în PIB stagnează în jurul valorii de 32% în timp ce ponderea cheltuielilor publice a crescut semnificativ.

Graficul 6.1 Veniturile și cheltuielile bugetare (ESA 95) în raport cu creșterea PIB

Sursa: 2004-2007 conform raportării la Eurostat, 2008 reprezintă estimări ale Ministerului Finanțelor Publice

Fiscalizarea economiei este redusă și există încă activități care se desfășoară în afara piețelor, în gospodăriile populației sau la negru. Creșterea economică ridicată din perioada 2005-2008 a fost însoțită de o majorare a activităților din economia neobservată, precum și de extinderea evaziunii fiscale. Ponderea economiei neobservate în PIB s-a majorat de la 14,5% în anul 2004 la peste 21% în anul 2008, din care munca la negru constituie cea mai importantă parte a economiei neobservate (în primele 9 luni din 2008 munca la negru reprezenta 50,8% din economia neobservată).

Tabelul 6.1 Venituri potențiale din economie - estimări la nivelul anului 2008

Indicatori	Valoare (mil. lei)	Pondere din total	% din PIB
Total venituri, din care:	58.116	100,0%	11,3
Munca la negru	29.556	50,9%	5,8
Evaziune fiscală la TVA	23.815	41,0%	4,6
Sector informal	4.745	8,1%	0,9

Sursa: Calcule CNP pe baza datelor INS

Întreaga economie neobservată este nefiscalizată, iar progrese în fiscalizarea acesteia nu se pot înregistra decât într-o perspectivă îndelungată. Veniturile bugetare potențiale rezultate din fiscalizarea economiei neobservate sunt estimate la 11% din PIB, din care 5% din PIB a reprezentat în anul 2008 evaziunea fiscală la plata TVA.

Creșterea capacității de colectare are în vedere modernizarea și simplificarea procedurilor, îmbunătățirea utilizării declarării on line și crearea de unități specializate în valorificarea activelor complexe ale debitorilor. Pentru reducerea economiei ascunse prin diminuarea evaziunii fiscale, se au în vedere următoarele măsuri:

- Creșterea eficienței controlului prin intensificarea prezenței în zonele cu risc fiscal ridicat
- Crearea unui nucleu de control unitar și armonizarea metodologiilor și programelor de control ale structurilor Agenției Naționale de Administrare Fiscală
- Dezvoltarea activității de informații fiscale prin îmbunătățirea și extinderea surselor de informații
- Intensificarea activității organelor de control în domeniul inspecției fiscale la persoanele fizice.

Reducerea arieratelor se va realiza prin aplicarea următoarelor măsuri :

- Monitorizarea lunară a evoluției arieratelor și a comportamentului agenților economici din punct de vedere al solvabilității acestora;
- Aplicarea cu operativitate a măsurilor de executare silită, gradual, începând cu bunurile și valorile care nu afectează activitatea principală a contribuabilului;
- Implementarea rezultatelor proiectului de twining *Facilitatea în Tranzitie RO/2007 – IB/FI/08*, proiect prin care se va realiza un sistem informatic standardizat de gestiune și monitorizare a arieratelor.

7. SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANTELOR PUBLICE

Din perspectiva demografică, pe termen lung, România se va confrunta cu probleme majore legate de îmbătrânirea populației: speranța de viață este în creștere, tinzând către un nivel relativ apropiat de media Uniunii Europene, dar rata de fertilitate este printre cele mai scăzute din Uniune.

La evaluarea sustenabilității finanțelor publice, factorii determinanți luați în calcul se referă la evoluția demografică, economică și a pieței muncii.

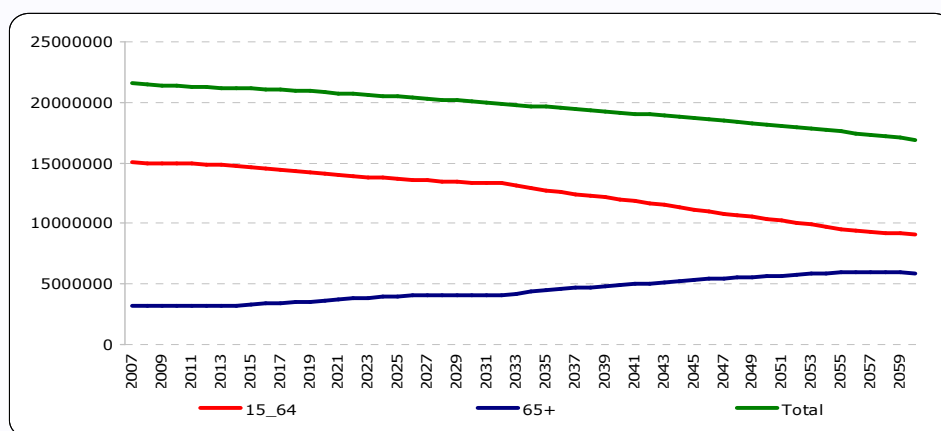
Pentru această ediție a programului de Convergență au fost utilizate ipotezele demografice EUROPOP 2008 realizate de Eurostat și prognozele pentru evoluția pieței muncii și a indicatorilor macroeconomici elaborate de CE, rezultatele fiind obținute cu un model dezvoltat în cadrul Ministerului Finanțelor Publice⁷.

7.1 Evoluții demografice

Prognoza demografică elaborată de Eurostat indică pentru România o scădere semnificativă a populației, cu 4,6 milioane de persoane în 2060 comparativ cu anul 2008.

Procesul de îmbătrânire accelerată a populației este și rezultatul ratei mici de fertilitate. În anul 2008 rata de fertilitate a fost de 1,32 copii la o femeie, cu mult sub nivelul optimal de reproducere. Conform prognozei Eurostat în 2060 se va înregistra o valoare de 1,52 copii la o femeie, apropiată de media Uniunii, dar și această valoare este sub nivelul de reproducere necesar pe întregul orizont de prognoză.

Graficul 7.1 Evoluția populației

Sursa datelor: Eurostat-EUROPOP 2008

⁷ Datele furnizate de DG ECFIN au fost utilizate pentru evaluarea cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației în cadrul Grupului de lucru pentru îmbătrânirea populației și sustenabilitate (AWG)

Structura pe grupe de vârstă a populației va fi profund afectată: ponderea populației în vârstă de muncă (grupa 15-64 ani) se va diminua semnificativ (o scădere de 15 puncte procentuale pe orizontul de prognoză). Ponderea populației tinere are o tendință de contracție deoarece scăderea populației feminine de vârstă fertilă va contracara efectul de creștere a ratei de fertilitate, în schimb, ponderea populației peste 65 de ani se va dubla la sfârșitul perioadei.

Tabelul 7.1. Indicatori demografici

	2008	2020	2030	2040	2050	2060
Rata de fertilitate	1,32	1,37	1,41	1,44	1,48	1,52
Speranța de viață la naștere (ani)						
Barbați	69,8	73,0	75,5	77,8	79,9	81,9
Femei	76,6	79,3	81,3	83,2	85,0	86,6
Speranța de viață la 65 ani						
Barbați	13,6	15,2	16,6	17,9	19,2	20,4
Femei	16,3	18,0	19,4	20,7	22,0	23,2
Migrație netă (mii)	-5,6	6,3	-0,8	12,9	12,7	3,9
Populație (milioane)	21,4	20,8	20,0	19,2	18,1	16,9
-în vârstă de muncă (15-64)						
% din total	69,9%	67,9%	66,8%	62,6%	57,3%	53,6%
-peste 65ani,						
% din total	14,9%	17,4%	20,3%	25,5%	30,9%	35,0%
Peste 55 ani, % din pop în vârstă de muncă	37,2%	43,3%	52,6%	66,0%	80,3%	87,7%

Sursa datelor: Eurostat-EUROPOP 2008, DG ECFIN

Viteza procesului de îmbătrânire va modifica raportul dintre populația la vârsta de pensionare și populația activă, ceea ce aduce schimbări majore în structura pe vârstă, cu implicații negative pentru piața muncii.

În 2050 se va înregistra maximul ponderii populației active peste 55 de ani în populația în vârstă de muncă.

7.2 Evoluția pieței muncii

Prognoza ratelor de dependență indică o deteriorare semnificativă : ponderea populației peste 65 ani în populația în vârstă de muncă (15-64) va crește de la 21% în anul 2008 la 65% în anul 2060 și rata totală de dependență (populația sub 15 ani și peste 64 ani ca pondere în populația în vârstă de muncă este posibil să se dubleze la finele perioadei de prognoză.

Tabelul 7.2. Forța de muncă și rate de dependență

	2008	2020	2030	2040	2050	2060
Forța de muncă, mii persoane	9875	9650	8811	7918	6868	6051
Rata de participare (15-64 ani)	63,0%	64,8%	62,4%	60,8%	60,5%	61,3%
- vârsta 25-54 ani	78,9%	77,1%	75,3%	74,7%	75,2%	75,1%
- vârsta 55-64 ani	42,4%	47,1%	48,2%	45,6%	44,2%	45,4%
Rata de ocupare (15-64 ani)	58,7%	61,0%	58,6%	57,2%	56,9%	57,6%
Ponderea populației în vârstă	15,1%	17,7%	22,3%	25,3%	26,3%	22,5%
Rata de dependență a persoanelor peste 65 ani	21%	26%	30%	41%	54%	65%
Rata totală de dependență	43%	47%	50%	60%	75%	87%

Sursa: Eurostat-EUROPOP 2008

Pe termen scurt, în următorii 3 ani se estimează scăderea ratei de dependență având în vedere creșterea vârstei de pensionare, dar și măsurile de limitare a eligibilității pentru pensionarea anticipată.

Prognoza pe termen lung a cheltuielilor cu pensiile a luat în considerare ipotezele demografice EUROPOP 2008 realizate de Eurostat. Prognozele inițiale⁸ pentru evoluția pieței muncii și a indicatorilor macroeconomici au fost ajustate în acord cu evoluțiile recente și cu prognoza de creștere economică 2009-2011 elaborată de Comisia Națională de Prognoză, păstrând tendința inițială de reducere a decalajului tehnologic (TFP) față de media UE. Față de varianta anterioară, s-au introdus următoarele modificări, ținând cont de prevederile legislative recent aprobate:

- creșterea contribuției de asigurări sociale de stat în anul 2009 cu 2,4 pp față de media anului 2008,
- calculul pensiei medii în anul 2009 s-a realizat în funcție de noua valoare a punctului de pensie stabilită în luna ianuarie a.c. (43,2% din salariul mediu brut pe economie); pentru 2010-2060 s-a considerat procentul de 45%,

⁸ elaborate de DG ECFIN pentru România în cadrul exercițiului comun pentru evaluarea cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației în cadrul Grupului de lucru pentru îmbătrânirea populației și sustenabilitate (AWG).

- c) introducerea din anul 2009 a unui plafon minim pentru pensia de asigurări sociale de stat,
- d) înăsprirea condițiilor pentru acordarea pensiei anticipate și de invaliditate,
- e) introducerea, în mod gradual, a unor categorii de contribuabili exceptați de la plata contribuției sociale la bugetul de asigurări sociale.

Pe lângă scenariul de bază care include modificările sus-menționate, s-a construit și un scenariu alternativ care ia în calcul propunerile de reformă convenite cu FMI: indexarea pensiei în funcție de inflație, creșterea vârstei de pensionare pentru femei și creșterea cheltuielilor pentru grupurile vulnerabile de pensionari.

Scenariul de bază

Tabelul 7.3. Prognoza pe termen lung a cheltuielilor cu pensiile % în PIB

	2008	2010	2030	2040	2050	2060
Pensii de asigurări sociale ⁹	7,1%	8,5%	9,8%	11,7%	13,3%	14,0%
din care,						
pilonul 1	6,1%	6,5%	7,9%	9,6%	11,4%	12,1%
Pilonul 2 de pensii			0,1%	0,4%	1,3%	1,8%

Sursa: Ministerul Finantelor Publice

Rezultatele estimate prin modelul de pensii pentru scenariul de bază indică o creștere a ponderii cheltuielilor totale cu pensiile în PIB la 14% respectiv la 12,1% din PIB pentru sistemul asigurări sociale de stat (Pilonul 1) la finele intervalului de prognoză.

Pilonul 2 va avea o pondere din ce în ce mai semnificativă în totalul cheltuielilor cu pensiile, începând cu anul 2050, atingând o pondere de 1,8% din PIB în anul 2060.

Scenariul alternativ

Tabelul 7.3. Prognoza pe termen lung a cheltuielilor cu pensiile % în PIB

	2008	2010	2030	2040	2050	2060
Pensii de asigurări sociale						
din care,	7,1%	8,3%	5,7%	5,5%	5,4%	5,0%
- pilonul 1	6,1%	6,5%	5,0%	4,5%	4,5%	4,2%
Pilonul 2 de pensii			0,1%	0,4%	1,3%	1,9%

Scenariul alternativ care implică decuplarea creșterii pensiilor de creșterea salariilor, prin indexarea numai în funcție de inflație, determină reducerea cheltuielilor cu pensiile și stabilizarea acestora la un nivel apropiat de veniturile sistemului de pensii începând cu anul 2040. În anul 2060 rezultă un sold pozitiv al sistemului de pensii, dar comparativ cu scenariul de bază, rata de înlocuire este mai redusă la finele intervalului de prognoză.

⁹ Include pensiile plătite din bugetul de stat agricultorilor, armatei, MIRA etc(care nu sunt incluse în PAYG)

7.3 Măsuri pentru îmbunătățirea fertilității

Având în vedere ipotezele demografice pe termen lung, creșterea ratei fertilității este esențială pentru ameliorarea scenariului care, în condițiile actuale date, prevede o un ritm rapid de îmbătrânire a populației. În acest sens Guvernul a adoptat Legea 396/2006 privind acordarea unui sprijin financiar la constituirea familiei care prevede acordarea unei sume de 200 de euro pentru fiecare familie, cu condiția ca ambii soți să fie la prima căsătorie. În plus, în scopul creșterii natalității, s-a modificat OUG nr. 148/2005 - privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului, prin introducerea opțiunii ca indemnizația lunară de creștere a copilului să reprezinte 85% din media lunară a veniturilor profesionale din ultimele 12 luni (dar maxim 4000 lei) sau 600 lei și un stimulent lunar suplimentar de 100 lei. De asemenea, mamele beneficiază de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la doi ani, sau, în cazul copilului cu dizabilități, de până la 3 ani.

De la 1 ianuarie 2007, cuantumul alocației de stat pentru copii este de 200 lei lunar, în situația copiilor în vârstă de până la doi ani, respectiv în cazul copilului cu handicap, de până la 3 ani. Prin adoptarea Legii nr. 263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor, s-a creat cadrul legal adecvat pentru creșterea, îngrijirea și educarea timpurie a copiilor în vârstă de până la 3 ani. Adoptarea acestei legi asigură și aplicarea programului de acordare a tichetelor de creșă.

7.4 Sectorul de sănătate

În ultimii ani indicatorii stării de sănătate au înregistrat un progres, dar se mențin încă la un nivel redus comparativ cu media la nivelul UE. Pentru cunoașterea stării de sănătate a populației și a factorilor de risc a fost organizat Programul național de evaluare a stării de sănătate care a demarat în iulie 2007 și s-a definitivat în anul 2008.

Chiar dacă cheltuielile sectorului au crescut în ultimii ani la de 3-4% din PIB, nivelul acestora se situează sub cu media UE, iar calitatea serviciilor medicale este sub așteptările populației. În scopul îmbunătățirii calității și eficienței serviciilor de sănătate, a creșterii accesului populației la îngrijirile medicale, a fost demarată reforma structurală în domeniul sănătății a sistemului sanitar.

Principalele obiective ale reformei sunt:

- asigurarea unei finanțări adecvate a sistemului sanitar, astfel încât să fie îndeplinite cât mai bine nevoile populației;
- scăderea costurilor în asistența medicală spitalicească, prin îmbunătățirea managementului unităților sanitare spitalicești care funcționează pe baza principiului autonomiei financiare;

- creșterea capacității asistenței medicale ambulatorii de a rezolva problemele de sănătate ale cetățenilor țării, inclusiv prin asigurarea cabinetelor de medicină de familie cu tehnică de calcul, programe informatice și servicii de comunicații,
- crearea și consolidarea sistemului național de asistență medicală de urgență și de prim-ajutor calificat.

În vederea asigurării resurselor financiare s-au adoptat următoarele măsuri:

- creșterea resurselor prin mărirea numărului de contribuabili;
- reglementarea funcționării sistemului de asigurări private (complementare) de sănătate în vederea diversificării bazei de resurse, creșterii concurenței în cadrul sistemului;
- introducerea și definitivarea conceptului de co-plată și a pachetului minimal de servicii de sănătate.

Implicarea suplimentară a sectorului privat în furnizarea de servicii medicale este esențială pentru reducerea presiunii exercitate asupra resurselor publice și îmbunătățirea calității serviciilor medicale. O sursă suplimentară pentru investiții a fost asigurată prin introducerea în anul 2006 a taxei pe viciu, în vederea combaterii consumului excesiv de produse din tutun și băuturi alcoolice, a îmbunătățirii infrastructurii sistemului public de sănătate și a finanțării programelor de sănătate, îmbunătățirea parcului auto și pentru achiziționarea de ambulanțe.

Pentru asigurarea utilizării eficiente a Fondului Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate au fost elaborate protocoale de practică ca baza de decontare și au fost stabilite activitățile avizate de Casa Națională de Asigurări de Sănătate.

8. CARACTERISTICI INSTITUȚIONALE ALE FINANTELOR PUBLICE

Guvernul și-a propus promovarea unei Legi a Responsabilității Fiscale până la sfârșitul anului care să aducă modificări substanțiale ale cadrului instituțional de implementare a politicii bugetare. În acest sens se intenționează crearea unui Consiliu Fiscal și diminuarea gradului de discreționism în politica bugetară prin introducerea unor reguli de politica bugetară care trebuie urmate de-a lungul timpului. În plus, Guvernul va realiza o strategie bugetară pe termen mediu și un cadru asociat de cheltuieli bugetare obligatorii. Măsurile vor conduce la o mai bună funcționare a stabilizatorilor automați și vor minimiza probabilitatea de a avea derapaje de la obiectivele prestabilite de politica bugetară așa cum s-a întâmplat în anul 2008.

Pentru îmbunătățirea capacității analitice, Ministerul Finanțelor Publice a implementat în anul 2008 Modelul **RQM (Romanian Quarterly Model)**. Modelul își propune să faciliteze efectuarea de scenarii și simulări ale efectelor diverselor tipuri de șocuri macroeconomice asupra finanțelor publice.

Modelul RQM este un model trimestrial cu un orizont de prognoză de 3-4 ani. Modelul constă din **șase blocuri interconectate**: ofertă, cerere, salarii și prețuri, sectorul extern, sectorul financiar, sectorul guvernamental.

Structura modelului este specifică unui **model de tip error correction**, ceea ce permite diferențierea dintre relațiile economice pe termen lung și dinamica pe termen scurt a variabilelor macroeconomice. Acest tip de abordare, care este prezentă în marea majoritate a modelelor macroeconomice utilizate în momentul actual, combină rigoarea econometrică a modelelor de tip **Vector Autoregresiv (VAR)** cu fundamentele teoretice ale modelelor de tip Computable General Equilibrium Models (CGEMs). Metodologia permite determinarea riguroasă, prin metode econometrice, a unei ecuații de dinamică pe termen scurt care are la bază fundamente teoretice pertinente privind evoluția pe termen lung a economiei. Acest lucru asigură faptul că variabilele descrise converg către valorile de la steady state, în timp ce dinamica pe termen scurt poate capta evidențele empirice.

Deși în versiunea curentă modelul este complet funcțional, este necesar ca dezvoltarea acestuia să continue. Printre îmbunătățirile care se pot aduce modelului, se numără:

- integrarea în model a modulelor care calculează PIB potențial și output gap. Prin includerea în model, metodologia furnizată pentru estimarea output gap poate fi complet automatizată. În prezent, estimarea PIB potențial și a output gap se realizează distinct de model;

- integrarea în model a modulelor care calculează deficitul bugetar ajustat ciclic (CAB). Prin includerea în model, metodologia furnizată în raportul anterior pentru estimarea elasticităților veniturilor și cheltuielilor bugetare și pentru estimarea CAB se poate automatiza complet. În prezent, estimarea CAB se realizează distinct de model.
- includerea anticipărilor în model în mod explicit;
- specificarea funcției de reacție a autorității fiscale, care să utilizeze CAB;
- endogenizarea ratei de dobândă prin calibrarea funcției de reacție a Băncii Naționale.

ANEXE

Tabelul 1a. Proiecții macroeconomice

	Codul ESA	2007	2007	2008	2009	2010	2011
		Nivel ¹⁾ Mld.lei	Modificare procentuală				
1. PIB real	B1*g	366,2	6,2	7,1	-4,0	0,1	2,4
2. PIB nominal	B1*g	412,8	19,8	22,1	5,4	7,0	7,7
Componentele PIB-ului real							
3. Cheltuielile consumului privat	P3	265,0	11,6	9,1	-4,1	-0,6	2,0
4. Cheltuielile consumului public	P3	58,3	1,6	3,2	-11,0	0,1	1,2
5. Formarea brută de capital fix	P51	113,8	29,0	19,3	-6,5	-0,5	3,5
6. Modificarea stocurilor (% din PIB)	P52		0,1	-3,5	0,0	0,0	0,0
7. Exporturi de bunuri și servicii	P6	120,1	7,9	19,4	-13,7	1,7	2,8
8. Importuri de bunuri și servicii	P7	194,2	27,2	17,5	-15,6	-0,4	2,6
Contribuții la creșterea PIB							
14. Cererea internă finală		-	15,6	12,5	-6,6	-0,5	2,5
15. Modificarea stocurilor	P52	-	0,1	-3,5	0,0	0,0	0,0
16. Export net	B11	-	-9,5	-1,9	2,6	0,6	-0,1

¹⁾ Nivelul real al PIB și al componentelor sale este în prețurile anului precedent

Tabelul 1b. Evoluția prețurilor

	2007	2008	2009	2010	2011
	Modificare procentuală				
1. Deflatorul PIB	12,7	14,0	9,9	6,9	5,1
2. Deflatorul consumului privat	4,9	9,0	6,1	3,8	3,3
3. Indicele armonizat al prețurilor de consum	4,48	7,85	5,8	3,5	3,2
4. Deflatorul consumului public	10,3	18,8	9,2	8,2	6,1
5. Deflatorul investițiilor	10,4	12,1	7,0	6,0	4,8
6. Deflatorul exportului (bunuri și servicii)	1,5	7,0	11,9	2,5	2,6
7. Deflatorul importului (bunuri și servicii)	-7,5	3,9	2,0	2,0	1,8

Tabelul 1c. Evoluția pieței forței de muncă

	Codul ESA	2007	2007	2008	2009	2010	2011
		Nivel mii pers.	Modificare procentuală				
1. Populația ocupată totală - mii persoane		9353	0,4	0,2	-2,1	0,5	0,7
2. Populația ocupată, ore lucrate			-	-	-	-	-
3. Rata șomajului - (conform definiției BIM) -%			6,4	5,8	8,0	7,7	7,4
4. Productivitatea muncii pe persoană (PIB real/ persoana ocupata)			5,8	6,9	-1,9	-0,4	1,7
5. Productivitatea muncii orară			-	-	-	-	-
6. Compensația salariaților – mil.lei	D1	157970	19,5	22,0	2,6	-	-
7. Compensația pe salariat		25490	18,9	20,5	6,0	-	-

Tabelul 1d. Balanțele sectoriale

% din PIB	Codul ESA	2007	2008	2009	2010	2011
Soldul net, față de restul lumii	B9	-12,9	-11,9	-6,3	-5,4	-5,2
din care:						
- balanța bunurilor și serviciilor		-14,0	-12,8	-7,4	-6,3	-5,8
- balanța veniturilor și transferurilor		0,5	0,5	-0,2	-0,2	-0,5
- contul de capital		0,6	0,4	1,2	1,1	1,1

Tabelul 2. Proiecția bugetului consolidat

	Codul ESA	2007 Nivel (mil lei)	2007	2008	2009	2010	2011
			% din PIB				
Împrumuturi nete (EDP B9) pe sub-sectoare							
1. Buget consolidat	S.13	-10.465,7	-2,5	-5,4	-5,1	-4,1	-2,9
2. Bugetul central	S.1311	-13.837,4	-3,4	-4,4	-4,9	-3,7	-2,9
3. Buget de stat	S.1312						
4. Bugete locale	S.1313	-926,4	-0,2	-0,9	-0,2	-0,4	-0,3
5. Bugetul asigurărilor sociale	S.1314	4.298,1	1,0	-0,1	0,0	0,1	0,3
Buget consolidat (S13)							
6. Încasări totale	TR	140.499,4	34,0	33,1	33,2	33,7	34,2
7. Cheltuieli totale	TE	150.965,1	36,6	38,5	38,3	37,8	37,0
8. Soldul net	EDP B.9	-10.465,7	-2,5	-5,4	-5,1	-4,1	-2,9
9. Dobânzi	EDP D.41	3.142,1	0,8	0,8	1,5	1,7	1,5
10. Balanța primară		-7.323,6	-1,8	-4,7	-3,6	-2,4	-1,4
11. One-off și alte măsuri temporare		-759,8	-0,2				
Componentele veniturilor							
12. Impozite totale (12=12a+12b+12c)		80.562,8	19,5	19,1	17,4	18,0	18,5
12a. Impozite pe producție și import	D.2	52.675,7	12,8	12,3	11,0	11,6	11,7
12b. Impozite curente pe venit, avuție, etc	D.5	27.887,1	6,8	6,9	6,4	6,4	6,8
12c. Impozite pe capital	D.91						
13. Contribuții sociale	D.61	43.639,1	10,6	10,3	11,0	10,7	10,8
14. Venituri din proprietate	D.4	3.918,6	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9
15. Alte		12.378,9	3,0	2,8	4,1	4,3	4,0
16=6. Venituri totale p.m.: povara fiscală (D.2+D.5+D.61+D.91-D.995)	TR	140.499,4	34,0	33,1	33,2	33,7	34,2
Componentele cheltuielilor							
17. Remunerare angajați + consum intermediar	D.1+P.2	64.379,4	15,6	16,7	14,6	14,0	13,8
17a. Remunerare angajați	D.1	38.637,6	9,4	10,2	9,1	8,4	8,1
17b. Consum intermediar	P.2	25.741,8	6,2	6,5	5,6	5,6	5,7
18. Contribuții sociale (18=18a+18b)		40.716,0	9,9	11,2	11,8	11,7	11,4
18a. Contribuții sociale în natură	D.6311, D.63121, D.63131	2.370,0	0,6	0,6	0,3	0,3	0,3
18b. Contribuții sociale, altele	D.62	38.346,0	9,3	10,6	11,5	11,4	11,2
19=9. Dobânzi	EDP D.41	3.142,1	0,8	0,8	1,5	1,7	1,5
20. Subvenții	D.3	6.220,2	1,5	1,4	1,4	1,1	1,1
21. Formarea brută de capital fix	P.51	23.231,1	5,6	5,4	6,4	7,4	7,3

Programul de Convergență 2008-2011

	Codul ESA	2007 Nivel (mil lei)	2007	2008	2009	2010	2011
			% din PIB				
22. Altele		13.276,3	3,2	3,1	2,5	2,0	1,9
23=7. Cheltuieli totale p.m.: consumul gubernamental (nominal)	TE ¹⁰ P.3	150.965,1 66.690,8	36,6 16,2	38,5 L	38,3 L	37,8 L	37,0 L

Tabelul 3. Evoluția datoriei guvernamentale

% din PIB	2007	2008	2009	2010	2011
1. Nivelul datoriei guvernamentale brute (conform ESA) ¹¹	12,7%	13,6%	18,0%	20,8%	22,0%
2. Modificarea datoriei guvernamentale. %	-3,1%	0,9%	4,4%	2,8%	1,2%
Contributia la modificarea datoriei brute					
3. Balanța primară	-1,8%	-4,7%	-3,6%	-2,4%	-1,4%
4. Dobânda (incl. SIFM)	0,8%	0,8%	1,5%	1,7%	1,5%
5. Ajustări stoc-flux	-2,1%	4,8%	6,5%	3,5%	1,1%
Din care:					
- Diferențe între dobânzi plătite și accruat	-0,01%	-0,01%	-0,02%	-0,01%	-0,01%
- Acumularea netă de active financiare	0,06%	0,12%	0,07%	0,06%	0,06%
din care : apărute din privatizare	0,04%	0,06%	0,00%	0,00%	0,00%
- Efecte ale evaluării și altele p.m. rata dobânzii implicite asupra datoriei	-2,2%	4,7%	6,5%	3,5%	1,1%
	7,3%	6,4%	9,6%	8,9%	7,3%
Alte variabile relevante					
6. Active financiare lichide ¹²	1,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
7. Datoria financiară netă (7=1-6)	11,0%	13,6%	18,0%	20,8%	22,0%

¹⁰ Titluri de compensare Dacia

¹¹ nu include împrumutul FMI în cadrul aranjamentului stand-by, ce se va utiliza de BNR pentru consolidarea rezervei valutare și susținerea balanței de plăți.

¹² reprezintă disponibilitățile în contul în valută al MFP din încasări din activitatea de privatizare.

Tabelul 4. Evoluții ciclice

% din PIB	Codul ESA	2007	2008	2009	2010	2011
1. Creșterea reală PIB (%)		6,2	7,1	-4,0	0,1	2,4
2. Soldul net consolidat	EDP B9	-2,5	-5,4	-5,1	-4,1	-2,9
3. Cheltuieli cu dobânzi (inclusiv SIFIM înregistrat în consum)	EDP D41+SIFIM	0,8	0,8	1,5	1,7	1,5
4. Creșterea PIB potențial (%)		5,34	4,98	3,33	2,55	2,25
Contribuții ale factorilor:						
- muncă		0,30	0,31	0,32	0,24	0,24
- capital		3,45	3,94	3,04	2,65	2,49
- productivitatea totală a factorilor		1,58	0,74	-0,03	-0,34	-0,48
5. Output gap		4,30	6,40	-1,14	-3,50	-3,35
6. Componenta ciclică		1,22	1,82	-0,34	-1,00	-0,97
7. Sold ajustat ciclic (2-6)		-3,72	-7,22	-4,76	-3,10	-1,93
8. Sold primar ajustat ciclic (7+3)		-2,92	-6,42	-3,26	-1,40	-0,43

Tabelul 5. Diferențe față de varianta precedentă

	Codul ESA	2007	2008	2009	2010	2011
Creșterea PIB (%)						
Varianta precedentă		6,1	6,5	6,1	5,8	
Varianta actualizată		6,2	7,1	-4,0	0,1	2,4
Diferența		0,1	0,6	-10,1	-5,7	
Balanța bugetară (% din PIB)						
Varianta precedentă		-2,9	-2,9	-2,9	-2,4	
Varianta actualizată		-2,5	-5,4	-5,1	-4,1	-2,9
Diferența		0,4	-2,5	-2,2	-1,7	
Datoria publică brută (% din PIB)						
Varianta precedentă		11,9	13,6	14,2	14,9	
Varianta actualizată		12,7	13,6	18,0	20,8	22,0
Diferența		0,8	0,0	3,8	5,9	

Tabelul 6. Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice

% din PIB	2000	2005	2010	2020	2030	2050
Cheltuieli totale	33,6	35	35,4	41	39	37
Cheltuieli cu pensile	6,7	6,8	8,3	6,6	5,7	5,4
Îngrijirea sănătății	3,5	3,3	3,6	3,7	4,0	4,7
Cheltuieli cu educația	3,4	4,3				
Venituri totale	32,1	33,2	33,4	40,5	38,5	37
			- ritmuri medii -			
Creșterea productivității muncii	2,2	8,6	3,1	3,9	4,2	3,6
Creșterea reală a PIB	2,1	5,7	3,3	4,7	4,4	3,7
			- %-			
Rata de participare în rândul bărbaților	75,4	69,5	69,0	73,2	75,8	78,3
Rata de participare în rândul femeilor	61,8	55,3	57,7	61,3	63,1	69,0
Rata totală de participare	68,7	62,4	63,3	67,2	69,5	73,6
Rata șomajului – BIM	6,9	7,2	7,7	4,4	4,2	3,9
Populația în vârstă de 65 ani și peste / populația totală	13,6	14,7	15,3	16,9	18,6	22,3